Aktivitetsrapport 2015–2017

Norsk Lektorlag

↻ Lektoruglene (forsiden) er skapt av Johan Reisang til Norsk Lektorlags 20-årsjubileum. Uglen er symbol for læring og forbindes tradisjonelt med visdom og kunnskap.

Norsk Lektorlag har siden gjenetableringen i 1997 hatt uglen som sitt symbol.

Innhold

4 Politisk oppsummering

8 Kompetansekrav for undervisning

9 Fraværsgrense i videregående skole

10 Grunnskolelærer- og lektorutdanningene

11 Fagfornyelsen

12 Psykisk helse
Kompetansekartlegging
Etter- og videreutdanning

13 Studieforberedthet
Humaniora

14 Kultur og dannelse
Timekutt

15 Lektorkonferansen 2015: Lektorutdanningene – kvalitet i fremtidens skole
Lektorkonferansen 2016: Verdigrunnlaget i den flerkulturelle norske skolen

16 Evnerike elever
Digitale læremidler

17 Ytringsfrihet
Eksamen
Profesjonsstyrt kompetanseutvikling

18 Medieutspill

20 Lønns- og arbeidsvilkår
KS – tariffoppgjørene i 2016 og 2017
Oslo kommune – tariffoppgjørene i 2016 og 2017

21 Stat – tariffoppgjørene i 2016 og 2017
Spekter/SAN – tariffoppgjørene 2016 og 2017, samt lønns- og arbeidsvilkår

22 Andre tariffområder

23 Seier i overtidssaken i Arbeidsretten

24 PSU om arbeidstid
SGS 1010
KS' kapittel 5 i Hovedtariffavtalen
Organisering av skoleåret

25 Organisasjonsutvikling
Medlemsvekst
Nytt kontingentsystem

26 Styrking av administrasjonen
Organisasjonsutvalget

27 Medlems- og spørreundersøkelser

28 Lektorstipendet
Nettsted
Sosiale medier
Kommunikasjonsarbeidet

29 Lektoruglen
Lektorbladet

30 Kursvirksomhet
Fagpolitisk utvalg
Tariffpolitisk utvalg

31 Fagutvalgene
Fylkeslagene

32 Sentralstyret 2015–2017
Fylkesledere 2015–2017

33 Fagutvalgene (per 30.08.2017)
Representasjon

34 Høringsuttalelser 2016–2017

Politisk oppsummering

I PERIODEN 2015 TIL 2017 har flere av Norsk Lektorlags kjernesaker fått en bredere politisk anerkjennelse og oppslutning.

Norsk Lektorlag har arbeidet systematisk med politisk påvirkning, kommunikasjonsarbeid og nettverksbygging. Økt medieoppmerksomhet gjennom innlegg, intervjuer og debatter i regionale og nasjonale aviser, radio og TV har gitt større oppmerksomhet om Norsk Lektorlags politikk, og dermed bedre mulighet for påvirkning. Samarbeidet med Akademikerne er styrket, og politisk påvirkningsarbeid er samordnet.

Kunnskapsfeltet har hatt svært høy politisk aktivitet nasjonalt, med åtte fremlagte stortingsmeldinger, strategi for lærerutdanningene, digitaliseringsstrategi for grunnopplæringen, flere offentlige utredninger og en ny veiledningsordning for nyutdannede lærere. Sammen med nye fraværsregler, GNIST-samarbeidet og Partnerskap mot mobbing har dette ført til at Norsk Lektorlag oftere har blitt invitert til Kunnskapsdepartementet og Stortinget til høringer og møter. Stortingsmeldingene for skolesektoren om fagfornyelsen og om kvalitet i skolen har vært særlig sentrale i det politiske arbeidet.

Kompetansekrav

Det er innført kompetansekrav for å undervise i norsk, engelsk og matematikk. Norsk Lektorlag har lenge arbeidet for innføring av kravene, og vi fikk gjennomslag for vår politikk i denne perioden. Samtidig har vi vært tydelige på at kompetansekrav for å undervise bør gjelde for alle fag.

Fraværsregler

Skulk og ureglementert fravær er uakseptabelt, og Norsk Lektorlag har lenge etterlyst tydeligere regler og sanksjonsmuligheter. Nye nasjonale fraværsregler har ført til stor nedgang i det udokumenterte fraværet over hele landet, og våre medlemmer melder om fulle klasserom og bedre læringsmiljø. Men første år med nye regler har gitt merarbeid og økt byråkrati, og Norsk Lektorlag har etterlyst bedre administrative og tekniske løsninger for å lette arbeidet.

Timekutt

Norsk Lektorlag har i flere år pekt på at elever i videregående skole ikke får det minstetimetallet de har krav på i fagene. Lektorer og lærere pålegges å gi elevene opplæring i alle læreplanmål med færre timer enn de har krav på etter læreplanene. Fylkeskommunene sparer penger, og lektorenes arbeidsmengde øker. NIFUs kartlegging[1] dokumenterer at 7 av 10 skoler i realiteten planlegger med færre timer enn lovens minstetimetall, og lærere anslår at rundt 10 % av timene faller bort. Rapporten støtter Norsk Lektorlag i at begrepet «undervisning» bør defineres. Norsk Lektorlag har vært klar på *at undervisning er faglige aktiviteter under ledelse av en kompetent lærer, med basis i fagenes læreplaner*. Skolenes vage definisjon omfatter også alternative aktiviteter som er løst knyttet til fag.

Organisering av skoleåret

Mye verdifull undervisningstid faller bort på grunn av dårlig planlegging, og Norsk Lektorlag har vært en pådriver for

en mer effektiv organisering av skoleåret. Vi fikk gjennomslag i Kunnskapsdepartementet for å sette ned og delta i en arbeidsgruppe. I juni 2017 la gruppen frem en rapport der de presenterte ulike modeller for organisering av skoleåret og utdypet ulike utfordringer[2]. Dette er et viktig kunnskapsgrunnlag for videre arbeid.

Kompetansekartlegging

Norsk Lektorlag har etterlyst oppdatert kartlegging av lærernes kompetanse i videregående skole, og vår argumentasjon overfor Kunnskapsdepartementet har bidratt til at dette arbeidet er i gang. Statistisk sentralbyrå har presentert en forstudie[3], og i mars 2018 presenteres en rapport om spesifikk fagkompetanse i undervisningsfagene.

Nye kompetansekrav og fraværsregler, samt dokumentasjon og utredning av timekutt, er viktige skritt i riktig retning for Norsk Lektorlag, men utviklingen går langsomt. Vi trenger kompetansekrav i alle fag, en definisjon av undervisningsbegrepet må på plass for å få bukt med timekuttene, og lektorer og lærere må få rett og plikt til etter- og videreutdanning. Satsningen på etter- og videreutdanning av lærere ser dessverre hovedsakelig ut til å prioritere tetting av kompetansehull, mens lektorer i liten grad får tilbud og mulighet til relevant kompetansebygging.

Høy lektorstatus

Lektortittelen er befestet og brukes stadig mer i offentligheten. - *Vi trenger lektorene i skolen mer enn noen gang. I humaniorameldingen slår vi et slag for lektorenes tilbakekomst*, skrev Kunnskapsministeren da meldingen ble lagt frem. *Avskiltingsdebatten* og sutring som svar på tilbud om faglig videreutdanning har mer svekket enn styrket allmennlærerne. De skolepolitiske vindene blåser mer i vår retning, og krav til kompetanse og faglig kvalitet har fått bred støtte. Signaler fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV om å myke opp kompetansekravene gir likevel grunn til bekymring.

I 2017 mener 45 % at lektortittelen har høy status, mot 22 % for læreryrket. Statusen har økt for begge grupper siden 2016[4]. Krav om masterutdanning for grunnskolelærere og høyere opptakskrav til lærerutdanningene har trolig økt statusen. Karaktergjennomsnittet for søkere til lærerutdanningene er nå høyere enn gjennomsnittet for alle høyere utdanninger. Og inntakskravet for de integrerte lektorutdanningene ligger 45 poeng over gjennomsnittet[5]. Søkningen til de integrerte lektorutdanningene økte med 15,4 % i 2017[6]. NL har økt antall studentmedlemmer, og sekretariatet har lagt ned mye arbeid i å etablere lokallag av Lektorstudentene ved de store universitetene.

Norsk Lektorlag vokser, og har i perioden passert 6 000 medlemmer. Økningen har vært størst blant studentmedlemmene, men vi organiserer stadig flere av lektorene – særlig på videregående trinn. Gjennomsnittsalderen blant medlemmene er nå 42 år. Vår organisasjon må fortsette arbeidet for å styrke statusen og lektoridentiteten – og for å bli det naturlige førstevalget for lektorer.

Lav lektorlønn

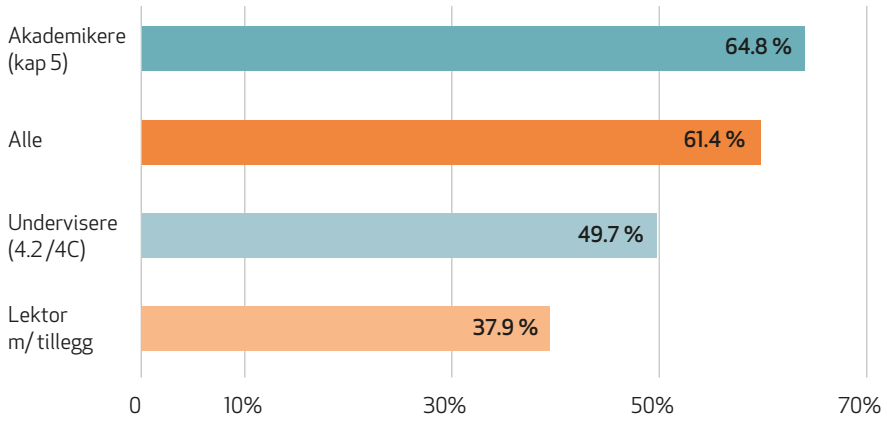
Lønnsnivået for lektorer er fortsatt for lavt. Norske lærere lønnes langt under andre grupper med tilsvarende høyere utdanning, og lektorene har 25 % lavere lønn enn yrkesgrupper med tilsvarende utdanningsnivå.[7] [8] Lærerlønningene i Norge ligger fortsatt langt under gjennomsnittet i OECD, mens man i Finland og Danmark har lærerlønninger som ligger godt over gjennomsnittet. Nåværende forhandlingssystem har over tid redusert lønnsforskjellene mellom ulike lærerutdanningsgrupper i lektorenes disfavør. Akademikere i staten har fått gjennomslag for kollektive lokale lønnsforhandlinger, og vi arbeider nå med en strategi for å få til dette også for kommunesektoren.

I Hedmark har vi over tid hatt dialog med arbeidsgiver for å kunne sette i gang forsøk med forhandlinger i kapittel 5 for lektorene i Akademikerne. Dette førte i 2017 til et konkret forslag om å igangsette et slikt forsøksprosjekt, tatt opp i drøftingsmøte for kapittel 3 og 5. Hedmark fylkeskommune skriver i referat fra drøftingsmøtet at «lektorene har ubetinget den utdanningen

← Styrets medlemmer 2015–2017, fra venstre: Rita Helgesen (leder), Knut Hauge (1. nestleder), Olav Myklebust (2. nestleder), Tone Mauritzsen, Live Landfald Nielsen, Linda Mehti, Kristin Beate Auestad, Odd Løvseth, Vemund Venn.

Lønnsvekst 2005–2016, KS-området

som kreves for å være i kapittel 5», men går dessverre ikke videre med saken dette året, så lenge man ikke har tilslutning fra alle organisasjonene som har lektorer i sin medlemsmasse. Et par av de mindre foreningene har vært mest tydelige i sin motstand mot et forsøksprosjekt, men det handler i realiteten om frykt for motstand fra Utdanningsforbundet.

Vi prioriterer fagkunnskap og dybdekompetanse

TIMSS-resultatene for 2015 viser at kompetente realfagslærere gir undervisning av høy kvalitet. Det er positiv sammenheng mellom lærerkompetanse og elevenes prestasjoner og motivasjon. Lærernes kompetanse kan bidra til å utjevne sosiale forskjeller[9]. Slik forskning er viktig dokumentasjon for vårt syn på betydningen av kompetanse. I motsetning til Utdanningsforbundet ønsker Norsk Lektorlag at Norge skal delta i internasjonale undersøkelser som PISA, TIMSS og PIRLS.

Lektorer med faglig fordypning bidrar best til elevenes læring, og sørger for å videreføre respekten for kunnskap og faglighet. Innholdet i rapporten til ekspertgruppen om lærerrollen[10] er helt i tråd med Norsk Lektorlags politikk gjennom flere år. Den fastslår at fokus må rettes mot skolens kjerneoppgave – undervisning. Den peker på at skolen i for lang tid har vært styrt utenfra, av politikere og byråkrater. Rapporten beskriver utviklingen i skolen de siste tiårene på en treffende måte som en overgang «fra akademisk til elevsentrert kunnskapssyn». Dette «utfordret selve grunnlaget for lektorenes autoritet som akademisk profesjon og bidro til å trekke den videregående skolen nærmere grunnskolens pedagogiske målsettinger».

Senter for økonomisk forskning[11] og NIFU[12] har publisert rapporter om kvaliteten i videregående skole og det såkalte «skolebidraget». Store forskjeller mellom skoler og fylker er avdekket, og det er et tankekors at de nordligste fylkene der lærerkompetansen er dårligst, også kommer dårligst ut. ILS har skrevet rapporten «*Vi kan lykkes i realfag*»[13], som konkluderer med at lærernes kompetanse kan bidra til å redusere betydningen av sosial bakgrunn for elevenes prestasjoner. Denne forskningen gir støtte til vår politikk. Å prioritere faglig kvalitet og kompetanse er det beste tiltaket for å øke skolebidraget.

Eksamen med alle hjelpemidler og internett svekker betydningen av fagkunnskap. Utdanningsdirektoratet har en naiv tro på elevenes evne til ikke å falle for fristelsen til å plagiere. Kartet de tegner, stemmer ikke med terrenget våre medlemmer står i. Det er store forskjeller mellom hva fylkene tillater av internettbaserte hjelpemidler, og sensorene får ikke informasjon om hvilke hjelpemidler elevene har hatt tilgang til. Verktøyene for å avdekke avskrift og plagiering fungerer ikke slik de skal. Lektorlaget har tatt til orde for nasjonale rammer for tillatte hjelpemidler og todelt eksamen, der eleven kan vise sine faktiske kunnskaper i en eksamensdel uten hjelpemidler.

Arbeidssituasjonen for lektorer

På de fleste skoler praktiseres arbeidstidsavtalen (SFS2213) på en slik måte at 70 % av våre medlemmer er fornøyd med omfanget av arbeidstid på skolen. Samtidig melder annenhver av de spurte i vår undersøkelse om arbeidstidsavtalen (2017) at arbeidsbyrden ikke er i samsvar med den totale arbeidstiden som står til disposisjon. Praksisen med timekutt øker arbeidspresset.

Lærerorganisasjonene vant i Arbeidsretten frem i prinsippsaken om overtidsbetaling. Det skal betales overtid når en lærer tar på seg ekstra undervisning. Østfold fylkeskommune har etterbetalt 16,8 millioner kroner etter dommen. Samtidig fortsetter kommuner og fylkeskommuner å komme med nye fortolkninger av arbeidstids-

avtalen og definerer stadig stillingsstørrelse på nye måter for å spare penger.

I 2015 fastslo Produktivitetskommisjonen at økt byråkratisering ikke gir bedre undervisning: «Statlig og kommunal styring (har) antakelig også redusert produktiviteten ved å bidra til byråkratisering. (...) For lærernes vedkommende fortrenger dokumentasjonskravene arbeidet med å forbedre undervisningen og bygge gode relasjoner med elevene.»[14] Arbeidet mot tidstyvene og kontrollregimet fortsetter.

Norsk Lektorlag har aktivt deltatt i det partssammensatte utvalget (PSU) som ble satt ned etter streiken i 2014. Gjennom arbeidet i PSU har vi sett at det fortsatt er behov for en organisasjon som avdekker at keiseren ikke har klær på. De andre organisasjonene er mest opptatt av å dokumentere selvfølgeligheter og det man er enige om, fremfor å yte konkrete og konstruktive bidrag til hvordan arbeidstiden kan organiseres for å fremme elevenes læring og bedre arbeidssituasjonen for undervisningspersonalet. Norsk Lektorlag fant det til sist umulig å skrive under og stille seg bak en rapport som ikke oppfyller mandatet.

Kvalitet i høyere utdanning

Norske studenter har for lav gjennomføringsgrad. Bare fire av ti fullfører bachelorgraden på normert tid. Bildet er litt lysere på mastergradsnivå. De femårige integrerte masterprogrammene i lærerutdanning hadde et frafall på hele 40 % våren 2015. Studentenes tidsbruk på faglige aktiviteter varierer mye, og minst tid bruker de som studerer språk, pedagogikk, antropologi og sosiologi.

På tampen av forrige landsmøteperiode la regjeringen frem strukturreformen for universitets- og høyskolesektoren. I denne perioden er dette fulgt opp med en innholdsmelding for høyere utdanning, og i tillegg en egen humanioramelding. Innføringen av meritteringssystemer for å gi karrieremuligheter og lønnsøkning for gode undervisere i UH-sektoren er et godt grep for å øke statusen for god undervisning. Dét bør få ringvirkninger også ut i videregående skole.

Systematisk bruk av sensorveiledning ved alle eksamener i UH-sektoren, og åpning for at det enkelte lærested skal kunne sette strengere opptakskrav til for eksempel faglig fordypning eller karakterer, er viktige endringer for å heve kvaliteten i akademia.

Norsk Lektorlag har gitt innspill til Stortinget, Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet i en rekke sammenhenger, blant dem den nye strategien for lærerutdanningene og arbeidet med å tilby bedre veiledningsordninger til nyutdannede lærere.

Norsk Lektorlag har i perioden kommet med bidrag til nasjonale retningslinjer og planer for lærer- og lektorutdanningene, og har gitt innspill til den nasjonale strategien for kvalitet og samarbeid i lærerutdanningene[15]. Vi har involvert Lektorstudentene i dette arbeidet. //

Noter

1 https://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/rapporter/2016/sluttrapport-nifu-ferdigstilt.pdf
2 https://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/rapporter/2017/rapport---organisering-skolearet.pdf
3 http://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/laereres-kompetanse-i-videregaende-skole
4 http://www.digiblad.no/lektorbladet/2-2016/#10 Undersøkelsen er utført av Respons Analyse AS
5 https://www.regjeringen.no/contentassets/6b3b8534bb6749558747a51ab77d23ae/gnist-indikatorrapport-2016_.pdf
6 https://www.samordnaopptak.no/info/om/sokertall/pressemeldinger/informasjonsflak-so-april-2017.pdf
7 https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10154608163926174&set=a.10151369572926174.1073741826.562951173&type=3&theater
8 http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/b5f69f4c-en.pdf?expires=1501659580&id=id&accname=guest&checksum=4B2D7F6040644DA83FFE7A80A07C4D00
9 http://www.uv.uio.no/ils/forskning/aktuelt/aktuelle-saker/2016/timss_2015.html
10 https://www.regjeringen.no/contentassets/17f6ce332c47437c8935d7ccc0a72769/rapport-om-laererrollen.pdf
11 http://www.sof.ntnu.no/SOF_R_01_16.pdf
12 http://www.nifu.no/publications/1474357/
13 http://www.uv.uio.no/ils/forskning/aktuelt/aktuelle-saker/2016/timss_2015.html
14 https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2015-1/id2395258/sec18
15 https://www.regjeringen.no/contentassets/d0c1da83bce94e2da21d5f631bbae817/kd_nasjonal-strategi-for-lararerutdanningene_nett.pdf

AKTIVITETER / Politisk arbeid

Kompetansekrav for undervisning

NORSK LEKTORLAG HAR alltid kjempet for at kompetansekrav må knyttes til de fagene det faktisk undervises i, og allerede i 2010 leverte Norsk Lektorlag en høringsuttalelse der det ble understreket at kompetansekrav må gjelde for alle undervisningsfag. I samme høring gikk Norsk Lektorlag inn for at kommuner og fylkeskommuner burde få en overgangsperiode på maksimalt fem år til å oppfylle kravet.

Kompetansekravene for å undervise på barnetrinnet, ungdomstrinnet og i videregående skole ble endret i 2014. Da ble det krav om 30 studiepoeng relevant kompetanse for å undervise i norsk, samisk, matematikk og norsk tegnspråk på barnetrinnet. På ungdomstrinnet ble det krav om 60 studiepoeng i de samme fagene i tillegg til engelsk, og 30 studiepoeng for de øvrige fagene. I videregående skole ble kravet satt til 60 studiepoeng relevant kompetanse for å undervise i alle fag.

Kravet ble senere utvidet, og fra 1. august 2015 ble kravet om kompetanse i undervisningsfag utvidet til også å gjelde lærere på barne- og ungdomstrinnet utdannet før 2014. Utover høsten samme år blusset det opp en stor debatt hvor mange lærere mente de ble «avskiltet» og degradert. Norsk Lektorlag var i flere debattinnlegg kritisk til misnøyen og pekte på at de dermed leverte et alibi for alle skoleeiere som synes det blir for dyrt og besværlig å avvikle allmennlærerordningen. Kompetansekravene innebærer først og fremst en mulighet til og et reelt tilbud om videreutdanning. Norsk Lektorlag har holdt fast på at det er ønskelig med minimum 90 studiepoeng på SSP videregående skole, 60 i samtlige fag på ungdomstrinnet og 30 i alle fag på barnetrinnet. En medlemsundersøkelse i oktober 2016 viste at 62 prosent av medlemmene er enig i at det bør stilles krav om 90 studiepoeng for undervisning i programfag i videregående skole. 83 prosent mente det bør innføres kompetansekrav i alle fag i grunnskolen.

I desember 2016 vedtok Stortinget en tidsbegrenset dispensasjon fra kravene til relevant kompetanse for å undervise i det enkelte fag på ti år. Arbeiderpartiets representanter i KUF-komitéen fremmet i februar 2016 forslag om å be regjeringen redegjøre for mulige konsekvenser av innføringen av nye kompetansekrav og lage en plan for innføringen. De ville erstatte kravet om videreutdanning med en realkompetansevurdering. 4. februar ble det avholdt høring i komiteen. Norsk Lektorlag støttet ikke forslaget fra Aps representanter om å åpne for realkompetansevurdering. Politisk leder Rita Helgesen uttalte blant annet dette: *Et vedtak om at «realkompetanse» er tilstrekkelig, vil undergrave hele troverdigheten til utdanningssystemet. Nettopp lærere i skolen burde være de første til å se verdien av å øke egen formell kompetanse i fagene de underviser i. I dagens samfunn krever stadig flere yrker høy formell kompetanse og faglige oppdateringer underveis i karrieren.* Hun sa videre at Norsk Lektorlag mener kompetansekrav bør gjelde for alle fag, for alle lærere. Praktiske problemer i forbindelse med de innskjerpede kravene til kompetanse må ikke føre til at man svekker kravene.

For å sikre at oppgraderingen av lærernes formelle kompetanse blir god nok, er det viktig at videreutdanningstilbudene som tilbys ved universiteter og høyskoler, har god kvalitet, og at de er relevante for fagenes læreplaner. Forslaget fra Ap fikk ikke flertall.

Noen aktører reiste spørsmål om et krav med tilbakevirkende kraft var grunnlovsstridig. Norsk Lektorlags jurister mener at kravet til relevant kompetanse i undervisningsfaget ikke gir en type rettsvirkninger som rammes av Grunnlovens bestemmelse om at ingen lov må gis tilbakevirkende kraft. I praksis vil krav til kompetanse ved ansettelse og i undervisningsfaget endre arbeidsmarkedet for dem som har undervist i fag uten å ha formell kompetanse. De kan miste denne undervisningsoppgaven, men de kan ikke miste sin stilling, og det skal legges til rette for videreutdanning. //

Fraværsgrense i videregående skole

VÅREN 2015 VEDTOK regjeringen å innføre en fraværsgrense på 10 prosent i videregående skole fra skoleåret 2016/2017. Norsk Lektorlag bidro sterkt til at dette ble en realitet. En medlemsundersøkelse viste at 57 prosent av lektorene har følt seg presset til å sette standpunktkarakter selv om de manglet tilstrekkelig vurderingsgrunnlag på grunn av høyt fravær. Saken fikk stor oppmerksomhet i media, og ble tatt opp i Stortingets spørretime. Norsk Lektorlags utspill ble utgangspunkt for en ny diskusjon om elevfravær og vurderingsgrunnlag.

I april 2016 fremmet SV et såkalt Dok. 8-forslag i KUF-komiteen om å oppheve fraværsgrensen. Norsk Lektorlag møtte til høring i mai. Politisk leder sa i høringen at Norsk Lektorlag støtter innføringen av en fraværsgrense på ti prosent for å beholde rett til standpunktvurdering for elever i videregående skole. Hun viste til at det er for mange dårlige erfaringer med dagens ordning, og at mange faglærere føler seg presset til å sette standpunktkarakter på mangelfullt grunnlag. Dette fører til forskjellsbehandling av elevene og undergraver tilliten til systemet med standpunktkarakterer. Hun uttalte videre at tydeligere krav til fremmøteplikt og aktiv deltakelse er viktig for at skolen skal kunne oppfylle sitt dannelsesoppdrag og forberede elevene på det som forventes i voksenlivet og i arbeidslivet. Hun la også vekt på at en strengere praktisering av krav til at elever har plikt til å delta, må kombineres med et bedre tilbud til elever som sliter med helsemessige og/eller sosiale problemer. Skolenes hjelpeapparat i form av helsesøster, skolepsykolog og rådgivningstjeneste må derfor styrkes. Forslaget fra SV-representantene fikk ikke gjennomslag i Stortinget.

Fraværsgrensen i videregående skole gjaldt fra skolestart høsten 2016. Allerede i september ble det meldt om godt oppmøte og fulle klasserom, men protestene kom fra flere hold. Det ble vist til manglende tillit til elever, køer på fastlegekontorene, misfornøyde kjøreskolelærere og syke elever i klasserommene. Det var dessuten utfordringer knyttet til dårlige administrative systemer, og at en grense på 10 prosent var problematisk i de små fagene.

En medlemsundersøkelse gjennomført i oktober 2016 viste stor støtte til fraværsgrensen. 70 prosent av de spurte var fornøyd med innføringen av fraværsgrensen, og ytterligere 14,5 prosent var svakt fornøyd. 41 prosent av medlemmene i Norsk Lektorlag svarte at innføringen av fraværsgrensen har ført til mer bruk av tid på administrativt arbeid, og 45 prosent oppgav at skolen mangler hensiktsmessige verktøy for å føre fraværet på en enkel måte. Hovedbildet er likevel positivt, siden tre av fire lektorer mener at fraværsgrensen har ført til økt tilstedeværelse og dermed økt læringsutbytte for elevene.

Politisk leder og flere av Norsk Lektorlags tillitsvalgte har støttet fraværsgrensen gjennom ulike innlegg og medieutspill. Lektorbladet publiserte i nummer 2-2017 (mars 2017) fraværstall for alle fylkene etter 1. termin som viste enorm nedgang i fraværet. I juni 2017 publiserte Utdanningsdirektoratet en oversikt over fraværet i videregående skole etter ett år med fraværsgrensen. Timefraværet hadde gått ned med 33 % og dagfraværet med 40 %. Det var 3,1 % av elevene som ikke fikk karakter i ett av fagene sine, en liten nedgang i forhold til forrige skoleår da det var 3,2 %. Det var også færre elever som sluttet i løpet av skoleåret. I 2014/2015 og 2015/2016 sluttet 4,2 % av elevene i videregående skole i løpet av skoleåret. I 2016/2017 var det 4,0 % som ikke fullførte skoleåret. En differanse på 0,2 % tilsvarer 390 elever. //

Grunnskolelærer- og lektorutdanningene

FRA HØSTEN 2017 er det innført femårig masterutdanning for lærere. All lektor- og lærerutdanning er dermed femårig. Dette er et gjennombrudd for den kunnskapstradisjonen Norsk Lektorlag står for, og en erkjennelse av at allmennlærerens kompetanse ikke er god nok. I landsmøteperioden er det avgitt flere høringer til rammeplaner og retningslinjer for femårig grunnskolelærerutdanning, samt til retningslinjer for lektorutdanning 8–13 og til rammeplaner til PPU allmennfag. Norsk Lektorlag har gitt innspill til Kunnskapsdepartementets overordnete strategi for økt kvalitet i lærerutdanningene, Lærerutdanning 2025. Nytt i perioden var at vi ble invitert til å gi innspill om Norsk Lektorlags syn på lærerutdanningene til OECDs eksperter.

Femårig grunnskolelærerutdanning
Norsk Lektorlag er tilfreds med at de nye grunnskolelærerutdanningene kalles «Grunnskolelærerutdanning for 1.–7. trinn og 5.–10. trinn». Da oppstår det ikke tvil om at disse utdanningene gir kompetanse for å undervise i grunnskolen, men ikke i videregående skole. Norsk Lektorlag har påpekt at 30 studiepoeng til en masteroppgave er et absolutt minimum. Ifølge mandatet for rammeplanutvalget skal undervisnings- og læringstrykket økes, og da man utvidet fra fireårig til femårig grunnskolelærerutdanning, burde man lagt opp til en tyngre masteroppgave. En utdanning med for stor vekt på pedagogikk og didaktikk vil svekke det faglige nivået. Norsk Lektorlag støttet forslaget om «profesjonsfag» i stedet for «pedagogikk og elevkunnskap», og støttet forslaget om at 15 studiepoeng med kunnskap om religion, livssyn og etikk skal inngå i profesjonsfaget.

Praktisk-pedagogisk utdanning – allmennfag
Norsk Lektorlag mener det må stilles krav om bedre organisatorisk og faglig samordning og sammenheng i PPU, og at pedagogikk, fagdidaktikk og praksis må kobles bedre sammen. Utdanningen må gjøre kandidatene i stand til å forholde seg til en skolehverdag som er formet av økonomiske og administrative rammebetingelser, hvor «den ideelle» pedagogiske eller fagdidaktiske løsningen kanskje ikke er gjennomførbar. Praksisperiodene bør vies til kjernearbeidet, med utvikling av egen undervisningspraksis, utprøving av undervisningsmetoder og ulike tilretteleggingsstrategier. Det er viktig at studentene deltar i de faglige fellesskapene på praksisskolen, slik at de får noe erfaring med samarbeid med andre profesjoner i skolen. Lektorlaget pekte dessuten på at utkastet til retningslinjer mangler en konkretisering av hvordan studentene (i løpet av totalt 60 dagers praksis) skal kunne delta aktivt i skole–hjem-samarbeid ved praksisskolen. Norsk Lektorlag mener kravet bør være at veileder har hovedfags- eller masternivå i det aktuelle faget, og minst fem års undervisningserfaring.

Lektorutdanning trinn 8–13
Norsk Lektorlag har foreslått flere tiltak for en bedre praksisopplæring, blant annet en maksgrense på to studenter per veileder. Dette vil gi mer tid til reell veiledning og mer praksis i klasserommet. Det bør stilles krav til et obligatorisk formøte mellom veilederne, studentene, praksiskoordinatoren og utdanningsinstitusjonen før praksisperioden starter. Manglende samarbeid og koordinering mellom utdanningsinstitusjonene og praksisskolene gjennom mange år har ført til at studentene får for dårlig utbytte av praksis i studiet. Det bør være tydeligere rammer for den obligatoriske fordypningsoppgaven, og retningslinjer som angir omfanget av den.

Ex.phil.s innføring i filosofi og akademisk tenkning har en egenverdi, og er en god forberedelse til kritisk tenkning. Dette bør være en del av det obligatoriske grunnlaget for samtlige lektorutdanninger.

Nasjonalt råd for lærerutdanningens programgrupper fastsetter retningslinjer for grunnskolelærer- og lektorutdanningene, og vi har bedt Kunnskapsdepartementet om å få fast representasjon for Norsk Lektorlag og studentorganisasjonen vår, Lektorstudentene. //

↰ Norsk Lektorlag har foreslått flere tiltak for en bedre praksisopplæring.

Fagfornyelsen

NORSK LEKTORLAG HAR brukt mye tid på arbeidet med Fagfornyelsen. En rekke av våre medlemmer deltar i nasjonale læreplangrupper, og gjennom fagutvalgene, høringer og representasjon i referansegruppen vil vi fortsette å påvirke læreplanarbeidet i neste landsmøteperiode. Stortingsmeldingen *Fag – Fordypning – Forståelse. En fornyelse av Kunnskapsløftet* fra april 2016 har fastsatt rammene der alle fagene i grunnskolen og de gjennomgående fagene i videregående opplæring skal fornyes.

Det har vært bred enighet om at mange av skolens fag er overfylt av kompetansemål, og at det er for lite tid til faglig fordypning og faglig modningsarbeid for elevene. Dybdelæring, kjerneelementer og progresjonsbeskrivelser er sentrale begreper i den forestående læreplanutviklingen. Norsk Lektorlag støtter premissene for fagfornyelse, med tydeligere krav til progresjon i fagene på de ulike nivåene. Læreplanene skal også få en bedre indre sammenheng, og en bedre sammenheng mellom ulike fag. Lektorlaget støtter at en beholder de grunnleggende ferdighetene, og at disse integreres i kompetansemål i fag, på fagenes premisser der det er relevant. Eksamensordninger bør være nasjonale, og retningslinjer for tilgang til internett må tilpasses det enkelte fag. Eksamensordningene i dag skiller ikke godt nok mellom kunnskap og plagiat, og ulik tilgang til hjelpemidler gir ikke elevene en fullferdig likebehandling.

Ny, overordnet del

Verdigrunnlaget i den flerkulturelle skolen var tema for Lektorkonferansen 2016, og overordnet del har vært omtalt både på nettstedet og i Lektorbladet. I juni 2017 avga Norsk Lektorlag høringsuttalelse om ny, overordnet del.

Tre ledere av fagutvalgene til Norsk Lektorlag var representert i departementets fokusgrupper, og det ble gitt flere innspill til departementets utkast underveis i prosessen. I tillegg har Fagpolitisk utvalg hatt to møter med representantene i fokusgruppene. Leder Rita Helgesen holdt innlegg på høringskonferansen i Oslo i april 2017, og bidro med innlegget *Det vanskeligste faget har ingen timer* på departementets bloggside. 2. nestleder Olav Myklebust advarte i sitt blogginnlegg *Karakterar på venskap?* mot å sidestille faglige kompetansemål med sosiale kompetansekrav der sosiale media får sette premissene.

Norsk Lektorlag har også gitt innspill via Akademikerne, og lagt vekt på at overordnet del ikke må gi hjemmel for timekutt og ikke-faglige aktiviteter. Vi ba om en oppstramming av språket. Det ble pekt på at overordnet del mangler definerte forventninger til elevene. Skolen skal kunne kreve noe av elevene, og elevenes plikter bør økes gjennom opplæringsløpet.

Kjerneelementgrupper

Hele 101 medlemmer av Norsk Lektorlag meldte seg for å bidra i kjerneelementgruppene som høsten 2017 skal jobbe frem kjerneelementer i fag, og gi råd om hvordan tverrfaglige temaer, grunnleggende ferdigheter og overordnet del skal integreres i fagene. Lektorlaget fikk med sju medlemmer fordelt på ulike grupper.

Fagutvalgene vil være naturlige bidragsytere i fagfornyelsesarbeidet, og noen har blitt styrket med flere medlemmer i 2017. Det ble avviklet to oppstartsseminarer for fagutvalgene i mai 2017, hvor bakgrunn for fagfornyelsen ble formidlet, og hvor fagutvalgene kunne starte diskusjonen om kjerneelementer i sine respektive fag.

Norsk Lektorlag er representert i Kunnskapsdepartementets referansegruppe for læreplanfornyelsen, og i Utdanningsdirektoratets arbeidsgruppe for fagfornyelsen. Fra 2018 vil det nedsettes læreplangrupper. Her vil det også bli mulighet for medlemmer og fagutvalg til å gi innspill underveis. De nye læreplanene skal inn i skolen høsten 2021. //

Psykisk helse

NORSK LEKTORLAG ER med i *Partnerskap mot mobbing*. Dette skal vare frem til 2021, og partene forplikter seg til felles og egne tiltak. Partene skal også bidra til å utvikle kompetanse lokalt om virkemidler for å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing og krenkelser. Politisk leder har deltatt på toppmøtene med kunnskapsministeren, og på partnerskapets arrangement i Arendalsuka. Det er trykket flere artikler i Lektorbladet om mobbeproblematikk, og politisk leder imøtegikk i NRK påstanden om at videregående skole ikke er opptatt av mobbeproblematikk.

I en skriftlig høring i 2016 støttet vi en revidert §9 A-2 i opplæringsloven: «*Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring. Skolane skal ha nulltoleranse mot mobbing, vald, diskriminering, trakassering og anna krenking.*»

Skolen får en skjerpet aktivitetsplikt når det varsles om at lærer mobber/krenker elever.

Norsk Lektorlag deler departementets syn om at det er svært alvorlig når lærer krenker elever. Det ble fra Norsk Lektorlags side advart om at en skjerpet aktivitetsplikt, hvor skolene skal undersøke og sette i gang tiltak raskt, kan komme i konflikt med den ansattes rett til en god saksgang. Det er viktig at en følger en forvaltningsrettslig tilnærming i slike saker, med nok tid til å undersøke saken. Saken må være godt opplyst, læreren må få en reell mulighet for kontradiksjon.

I diskusjonene knyttet til fraværsgrense har vi lagt vekt på at en grense vil føre til at man raskere fanger opp elever som sliter fysisk eller psykisk, og dermed får mulighet til å sette inn tiltak som kan hjelpe. Norsk Lektorlag har både i denne sammenhengen og andre lagt vekt på viktigheten av å ha relevante fagpersoner i skolen, som helsesøstre, minoritetsrådgivere og psykologer, som har kompetanse til å hjelpe elever som har et særskilt behov for dette. Norsk Lektorlag har dessuten ved flere anledninger løftet frem evnerike elever som en utsatt gruppe, og lagt vekt på at disse må følges opp etter sine evner og behov. //

← Norsk Lektorlag signerte sammen med elleve andre parter under på Partnerskap mot mobbing 2016-2020

Kompetansekartlegging

I MAI 2016 ga Kunnskapsdepartementet Statistisk sentralbyrå i oppdrag å gjøre en kartlegging av kompetansen til lærere i videregående skole. Grunnskolen ble kartlagt i 2014. Dette var svært gledelig, siden Norsk Lektorlag gjentatte ganger har etterlyst en kartlegging av kompetanse og aldersfordeling blant lærere som underviser i videregående skole. Uten en slik kartlegging av fagnivå er det umulig å vite hvilke behov det er for rekruttering, utdanning og etterutdanning. Allerede i 2007 ba Lektorlaget regjeringen om å iverksette en nasjonal rekrutteringsplan for å sikre et tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere i den videregående skolen. Norsk Lektorlag tok opp saken gjentatte ganger. Og da kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen tok over ledelsen av GNIST, reiste Norsk Lektorlag saken på nytt, og ble hørt.

Norsk Lektorlag bidro med innspill til Kunnskapsdepartementet om hvordan kartleggingen skal foregå i videregående skoler. Statistisk sentralbyrå publiserte i august 2017 en forstudie til rapporten der de har sett på den formelle utdanningen til undervisningspersonalet i videregående skoler. Forstudien viser at undervisningspersonalet i norske videregående skoler utgjør 27 248 personer. Over 14 000 har PPU som pedagogisk utdannelse. 2 000 har allmennlærerutdanning, 2 450 har fag- og yrkesfaglærerutdanning, og 777 har integrert lektorutdanning. Én av fem mangler godkjent pedagogisk utdannelse, men 25 prosent av disse er i ferd med å få tatt denne utdannelsen.

Fire av ti som underviser i videregående skole er over 50 år, og gjennomsnittsalderen er nær 47 år. Oslo har de yngste lærerne i landet, med en gjennomsnittsalder på 43,6 år.

Høsten 2017 skal dette følges opp av en større spørreundersøkelse blant lærere på videregående skoler, der man vil se på spesifikk fagkompetanse i undervisningsfagene. Dette blir publisert i 2018. //

Etter- og videreutdanning

DET FINNES IKKE noen god oversikt over hvordan skoleeiere følger opp opplæringslovens §10-8s krav om kompetanseutvikling. Norsk Lektorlag har etterlyst forskning og data som viser hva slags etter- og videreutdanning lektorene etterspør – og får. Siste kartlegging var i 2007. Norske lærere har den nest laveste tidsbruken på faglig og profesjonell utvikling av samtlige land i TALIS-undersøkelsen (2013). Lite tyder på at tilbudet har blitt bedre for flertallet av dem som underviser i skolen. Våre medlemsundersøkelser viser stillstand eller forverring av tilbudet om etter- og videreutdanning. Norsk Lektorlag har fortsatt å målbære behovet for at de høyt

utdannede får tilbud om relevant etter- og videreutdanning blant annet gjennom *Kompetanse for kvalitet*. Vi har etterlyst gode faglige karriereveier som ikke fører ut av klasserommet, og der man kan fortsette å undervise.

Regjeringen foreslo i *Stortingsmelding 21.2017 Lærelyst* å desentralisere ordningen for kompetanseutvikling, men kom ikke med adekvate tiltak for å sikre lektorene et relevant etter- og videreutdanningstilbud.

Lærere i grunnskolen og i videregående skoler får i liten grad etter- og videreutdanning. Vi savner konkrete tiltak for å bedre denne situasjonen, og ba Stortinget sørge for tydelige rammer for kompetanseutviklingen. Hvis kompetanseutvikling skal være et lokalt anliggende, frykter vi en Matteus-effekt som kan øke kvalitetsforskjellene, stikk i strid med intensjonene.

Kommuner og fylkeskommuners utføring av skoleeierrollen varierer for mye. At kommunene selv skal definere og prioritere hva de trenger, dog i samarbeid med UH-sektor, virker for oss ikke som et tiltak som vil bidra til jevnere, eller høyere, kvalitet i norsk skole.

Både Tidsbrukutvalget og Grindheimutvalget understreker behovet for å frigjøre tid når man pålegges nye oppgaver. Et desentralisert ansvar for kompetanseutvikling vil kreve både tid og kompetanse, men dette synliggjøres ikke i meldingen. //

Studieforberedthet

NIFU FIKK I september 2014 i oppdrag fra Utdanningsdirektoratet å studere kvalitet, innhold og relevans i de studieforberedende utdanningsprogrammene. Forskningsprosjektet skulle belyse overganger (mellom ungdomsskole og videregående skole, og mellom videregående skole og høyere utdanning). Målet var å belyse hvorvidt utdanningsprogrammene har en struktur og progresjon, læreplanene et innhold og skolene en undervisningspraksis som gjør elevene forberedt til videre studier. NIFUs rapporter viser at norske studenter mangler erfaring med å lese store mengder sammenhengende tekst, og har for dårlig erfaring i å skrive fagtekster. Dokumentasjonskravene kan føre til overfladisk læring, og at det ikke blir tid til å jobbe grundig med for eksempel skriving av fagtekster og kritisk bruk av kilder.

Norsk Lektorlag har lenge etterlyst mer kunnskap på feltet, siden man ikke vet om norsk skole i dag gir tilstrekkelig studiekompetanse for tunge studier på høyskole- og universitetsnivå. OECDs *Education at a glance* viser at Norge har lavere gjennomstrømming i høyere utdanning enn gjennomsnittet for OECD-landene. 59 prosent av studentene som går inn i høyere utdanning i Norge, fullfører en grad, mot 68 prosent i OECD.

Det er samsvar mellom karakternivå i videregående skole og hvor godt de gjør det som studenter. Vi ser en økt forståelse for disse sammenhengene og grunnutdanningens betydning, men etterlyser politikere og en offentlighet som er mer opptatt av kvalitet og innhold i de studieforberedende programmene i videregående skole.

I november 2015 ble det gjennomført en spørreundersøkelse blant Lektorlagets medlemmer i undervisningsstillinger der det ble spurt om studieforberedthet. Under 5 prosent av medlemmene mener at elever i studiespesialiserende program blir godt nok forberedt på de krav og forventninger som møter dem som studenter i høyere utdanning, eller at disse elevene er klare for å møte arbeidsformer og arbeidspress i høyere utdanning.

Seks av ti lektorer (62 %) er enige i at det bør stilles krav om et minimum karaktergrunnlag fra grunnskolen for å kunne komme inn på ulike program i videregående opplæring. Like mange mener det bør utvikles nye tilbud/program i videregående skole for elever som har svake forutsetninger for å klare et av løpene i dagens videregående skole. //

Humaniora

STORTINGSMELDINGEN *Humaniora i Norge* ble publisert i mars 2017. Dette er det første politiske dokumentet der det foretas en helhetlig gjennomgang av humaniorafeltet i Norge.

Politisk leder la frem Norsk Lektorlags syn i en høring i KUF-komiteen i mai 2017, der det ble lagt vekt på at grunnlaget for god humaniora-kompetanse legges i grunnopplæringen. Ambisjonene om økt kvalitet og mer dybdelæring må kobles mot kompetansekrav i alle fag – også de humanistiske. Hun sa dessuten at når fagenes kjerneelementer skal defineres i fagfornyelsens første fase, må forskere med faglig tyngde (fra humaniora) involveres i arbeidet. De sikrer læreplanenes kvalitet og legitimitet, og at fagets egenart ivaretas.

Det ble også levert høringsinnspill via Akademikerne. Hovedorganisasjonen går også inn for at det må stilles kompetansekrav til lærere i alle fag. Kompetansekartleggingen hos de som underviser i grunnskolen har avdekket at mange mangler studiepoeng i fagene de underviser i. Det står særlig dårlig til i engelsk, kunst og håndverk, musikk og samfunnsfag.

Lærerkompetansen i fremmedspråkene varierer sterkt. Fremmedspråkstudiene har svak rekruttering, særlig fransk og tysk, noe som igjen svekker rekrutteringen av kompetente lærere til skolen. Flere lektorer og lærere må få mulighet til å videreutdanne seg i fremmedspråk gjennom «Kompetanse for kvalitet», og utvekslingsprogrammer for fremmedspråklærere.

Humanioras store styrke er å forstå, analysere og fortolke mennesker, kultur og samfunn. Derfor mener Lektorlaget at humaniora må være en viktig premissleverandør for den offentlige debatten, og arbeidslivet må bli flinkere til å benytte humanistisk kompetanse på nye felt og overfor andre fagmiljøer og ulike bransjer. //

Kultur og dannelse

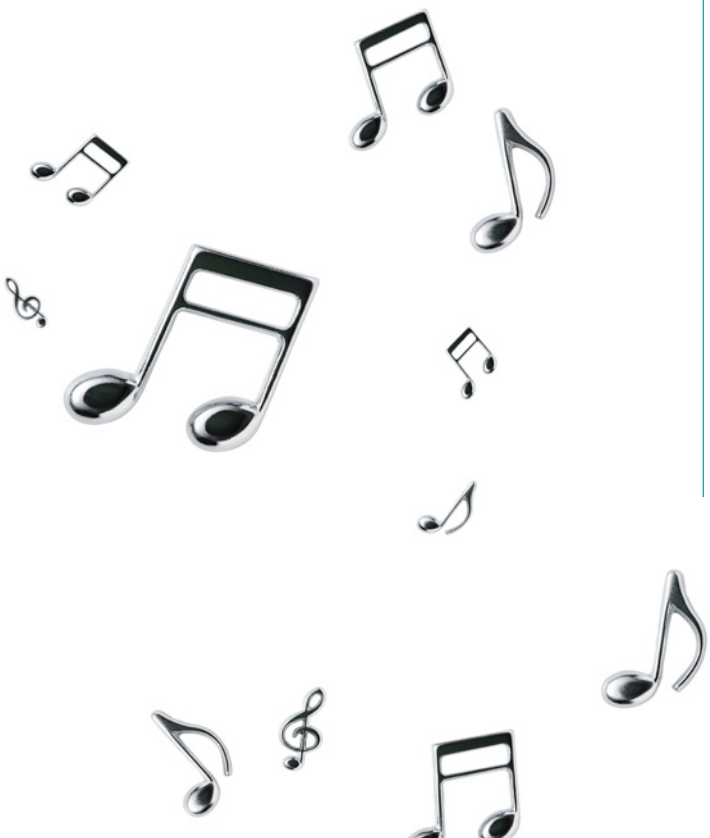
NORSK LEKTORLAG MENER at dersom elevenes evne til kritisk og analytisk tenking, kreativitet og dannelse skal styrkes, må skolen gjenreises som arena for humanistiske fag. Det gir dårlige kår for dybdelæring når mange lærere i grunnskolen mangler nødvendig utdanning i undervisningsfagene – og det må derfor stilles kompetansekrav til lærere i alle fag.

Skolens kunnskaps-, dannelses- og samfunnsoppdrag er umulig å gjennomføre uten base i de humanistiske fagene. I en globalisert verden betyr språk- og kulturkunnskap stadig mer, og dette øker behovet i skolen for kompetente lektorer og lærere som kan formidle kulturarven, fremme verdier og styrke befolkningens allmenndannelse og kunnskaper innen humaniora.

Gjennom arbeidet med overordnet del har Norsk Lektorlag lagt vekt på at skolen har en viktig oppgave som kulturbærer og ramme rundt elevenes dannelse og identitetsutvikling.

Det er i landsmøteperioden jobbet tett med medlemsgruppene våre i kultursektoren for å sikre trygge pensjoner og arbeidsbetingelser for landets fremste kulturarbeidere.

Norsk Lektorlag søkte om opptak som medlem av FIM, den internasjonale organisasjonen for musikerorganisasjoner. Norsk Lektorlag er fra før medlem av GRAMO for å ivareta musikernes interesser når det gjelder vederlag for bruk av musikken deres i radio eller det offentlige rom. Hvert år (siden 2014) har Norsk Lektorlag mottatt en andel av kollektive herreløse midler fra GRAMO. Midlene skal i henhold til forskrift brukes til organisasjonsstøtte eller til beste for norsk utøvende kunst, og kan dermed finansiere medlemskap i FIM og deltakelse på konferanse. //

Timekutt

NORDISK INSTITUTT FOR studier og innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) publiserte i september 2016 rapporten *Får elevene den opplæringen de har krav på? Kartlegging av undervisningstimer med kvalifiserte lærere i videregående opplæring*. Her ble det avdekket at 1 av 10 skoler planlegger skoleåret med færre timer enn det som er minste årstimetall. 6 av 10 skoler planlegger med like mange timer, mens 3 av 10 skoler oppgir at dette varierer, eller at de planlegger med flere timer. Kun halvparten av skolelederne oppgir at de tar høyde for eksamensperioden. Omtrent like mange oppgir å ta høyde for aktivitetsdager, klasseturer og andre alternative opplæringsaktiviteter. Hver tredje skoleleder svarer at de regner «antall timer i uken ganger antall uker i skoleåret».

Enkelte skoler planlegger altså med færre timer enn minste årstimetall i fagene, og når man vet at alternative dager og eksamen alltid gjør at timer forsvinner, fører praksisen til mindre tid til læring for elevene og økt arbeidspress for lærerne.

Norsk Lektorlag gikk ut i media og kalte praksisen hårreisende. Rapporten avdekker at hver 10. time forsvinner, siden skolelederne ikke tar høyde for at «alternative dager», og trekk-eksamener stjeler timer fra fag. Norsk Lektorlag har etterlyst en definisjon av undervisningsbegrepet.

Rapporter fra flere av våre tillitsvalgte viser at timekutt er ganske utbredt, først og fremst i videregående skole. I en medlemsundersøkelse fra mars 2017 oppgir over halvparten av Lektorlagets medlemmer (52,3 %) at elevene deres ofte mister undervisningstimer, slik at de står igjen med færre undervisningstimer enn det læreplanen forutsetter. Det samme bildet ble avdekket i en tilsvarende spørreundersøkelse i november 2015. Over 15 % av lektorene er kjent med at de ikke får undervist i alle timene i et fag/kurs tilsvarende læreplanenes timetall. Nesten halvparten av disse oppgir at de får inntil 5 % mindre undervisning enn de skulle hatt med utgangspunkt i læreplanens timetall, mens 35 % sier at undervisningen reduseres med mellom 5 og 9 %. De oppgir at denne såkalte «undertiden» først og fremst brukes til pott til vikartimer, eller til andre oppgaver som avtales med leder ved skolestart. 21 % av lektorene vet ikke om de får undervist alle timene elevene har krav på etter opplæringsloven.

Som en direkte følge av det som ble avdekket av NIFU, ble det nedsatt en arbeidsgruppe som skulle se på mulige organiseringer av skoleåret i videregående skole. Norsk Lektorlag var representert i arbeidsgruppen, som leverte en ferdig rapport i juni 2017. //

Lektorkonferansen 2016: Det var tidvis frisk diskusjon i panelet. Skal skolen overstyre verdier elevene har med seg hjemmefra? Ordstyrer Aslak Bonde (t.h) prøver å holde Abid Raja (t.v) i tøylene. Videre fra venstre sitter Marta Bivand Erdal, Torbjørn Røe Isaksen, Rita Helgesen og Walied Færevik Aarab.

Lektorkonferansen 2015: Lektorutdanningene – kvalitet i fremtidens skole

LEKTORKONFERANSEN 2015 HADDE lektorutdanningene som tema. Det ble holdt innlegg om utdanningene fra Norge, Sverige og Danmark ved John Brumo, leder for programutvalget for lektorutdanningen ved NTNU, Eva P. Haue, tidligere direktør i Undervisningsministeriet i Danmark, og Per Kornhall, medlem av Kungl. Vetenskapsakademins skolkommitté.

I paneldebatten deltok Bjørn Haugstad (H), statssekretær i Kunnskapsdepartementet, Trond Giske (Ap), leder av KUF-komiteen, Sølvi Lillejord, direktør for Kunnskapssenter for utdanning, John Brumo og Gro Elisabeth Paulsen. Tema for paneldebatten var hvordan en kan sikre den faglige kvaliteten i lektorutdanningene. //

Lektorkonferansen 2016: Verdigrunnlaget i den flerkulturelle norske skolen

LEKTORKONFERANSEN 2016 TOK opp hvilket verdisyn og kulturgrunnlag som skal ligge til grunn for fornyelsen av den generelle læreplanen, og hvordan skolen skal definere sitt dannelsesoppdrag for fremtiden etter hvert som den har fått større ulikheter med større flerkulturelle innslag. Leder Rita Helgesen formidlet i sin åpningstale konflikten som kan oppstå mellom den profesjonelle lærerrollen og grunnleggende etiske krav. Lektor Anne Solbakken tok også opp utfordringene som oppstår når hun skal formidle dannelsesoppdraget fra den generelle læreplanens overordnede formuleringer i et flerkulturelt klasserom med elever som har svært ulike forutsetninger.

Inga Bostad ledet utredningen av skolens formålsparagraf (NOU 2007:6). Hun ble intervjuet om hvorvidt skolen har maktet å realisere den nye formålsparagrafen, og hva som bør vektlegges når den generelle læreplanen nå fornyes. Temaet ble også belyst av nestleder i Lektorstudentene ved UiO, Walied Færevik Aarab, og rektor David Dunlop. Dunlop fortalte om hvordan han unngikk splittelse på Ulsrud videregående skole da noen av de muslimske elevene ønsket eget bønnerom på skolen.

Seniorforsker Marta Bivand Erdal formidlet fra sin forskning om hvordan elevene definerer dét å være norsk, og kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen fortalte hvorfor han vil fornye den generelle læreplanen. I debatten som fulgte deltok også Anne Sender fra samarbeidsrådet for Tros- og livssynssamfunn, og stortingsrepresentant Abid Raja (V). Opptakene finnes på konferansens side LK16.lektor.no. NRK Ekko fulgte opp med tre dokumentarprogrammer om «*Min flerkulturelle jobbhverdag*», der to av våre medlemmer og Norsk Lektorlags leder ble intervjuet. //

Evnerike elever

NORSK LEKTORLAG HAR over flere år vært oppmerksom på utfordringene evnerike barn har i møte med en norsk skole der tilpasset undervisning ofte bare gis til svakt presterende elever. I september 2016 presenterte Jøsendalutvalget *NOU 2016:14 «Mer å hente – Bedre læring for elever med stort læringspotensial»*, der de anbefaler en rekke tiltak som til sammen har som mål å gi elever med stort læringspotensial et bedre skoletilbud. Tiltakene er knyttet til rammebetingelser, kunnskap, forskning og utdanning samt kompetanse og undervisningspraksis.

I to høringer har Norsk Lektorlag gitt innspill til hvordan norsk skole kan bli bedre til å tilrettelegge for evnerike elever. Vi fremhevet at innføring av kompetansekrav i alle fag vil være avgjørende for om skolen vil være i stand til å tilrettelegge for elever med høyt læringspotensial. Vi mente også at tilpasset opplæring for elever med stort læringspotensial må bli tema i samtlige lektor- og lærerutdanninger, inkludert praktisk-pedagogiske utdanninger. Arbeidet for trygge og gode læringsmiljøer må også gjelde elever med stort læringspotensial, som er mer utsatt for mobbing enn faglig svake elever. Dette medfører større aksept for mangfold og ulikheter på bekostning av en misforstått praktisering av likhetsideologien.

I PISA- og TIMSS-testene skårer norske ungdommer litt over middels, svært få presterer høyt. Jøsendalutvalget mener elever med høyt læringspotensial må få mer oppmerksomhet, og at skolen i større grad må utnytte mulighetene for differensiering. Norsk Lektorlags politikk og langsiktige arbeid får igjen støtte i en offentlig utredning.

Da statsbudsjettet ble lagt frem i 2016, var Norsk Lektorlag kritisk til at det ensidig ble satset på oppfølging av svake elever. Jøsendalutvalget har vist at oppfølgingen av elever med høyt læringspotensial ofte er mangelfull, og Lektorlaget var derfor sterkt kritisk til at kommunenes oppfølgingsplikt bare ble foreslått forsterket for én elevgruppe. //

Digitale læremidler

NORSK LEKTORLAG HAR i perioden hatt stort trykk på arbeidet med å få bedre kvalitet på digitale læremidler. OECD har dokumentert hvordan tunge investeringer i teknologi i skolen ikke har bedret læringsutbyttet. Det viktigste er lektorenes og lærernes faglige og digitale kompetanse og evne til å velge metoder som fremmer læring. Læremiddelundersøkelse for 2017 viser at under halvparten av lærerne mener at de fritt kan velge læremidler, mens nesten en tredjedel ikke kan det. I Ark & App-prosjektet, der 15 skoleforskere i tre år undersøkte hvordan digitale læremidler endrer skolehverdagen, fant de at innkjøp av digitale læremidler har flyttet innflytelse bort fra lærerne og opp på skoleeiernivå.

Norsk Lektorlag har tatt tak i NDLAs manglende kvalitet og monopolsituasjon i videregående skole. KS planlegger nå tilsvarende NDLA-G for grunnskolen. I et tverrpolitisk samarbeid har Elevorganisasjonen, Forleggerforeningen, Utdanningsforbundet, Abelia, IKT-Norge og Virke systematisk arbeidet for å påvirke politiske myndigheter for å få bedre kvalitet og større valgfrihet ved innkjøp av læremidler. Norsk Lektorlag satte også søkelys på digitalisering i skolen med en egen debatt under Arendalsuka 2017. Regjeringen anerkjente i Stortingsmelding 28 om Fagfornyelsen (april 2016) at særlig digitale læremidler har for ujevn kvalitet. I digitaliseringsstrategien for grunnopplæringen (august 2017) varslet regjeringen at de vil vurdere kvalitetskriterier for læremidler i flere fag, med tilhørende nettbasert veiledningsmateriell for valg av læremidler. Regjeringen vil også vurdere om uavhengige fagpaneler kan etableres for å benytte kvalitetskriteriene til å vurdere læremidlenes kvalitet.

Norsk Lektorlag vil fortsette arbeidet for at det er faglærer og fagmiljø som skal styre valget av læremidler – ikke politikere og skolebyråkrater. Den faglige kvaliteten må veie tyngst, uavhengig av om læremidlene er digitale eller analoge. //

Ytringsfrihet

YTRINGSFRIHET I NORSK skole er en viktig politisk sak for Norsk Lektorlag. Temaet har også i denne perioden vært med i spørreundersøkelser blant medlemmer og blitt lagt vekt på i kursing av tillitsvalgte. Det har blitt skrevet om i Lektorbladet, både redaksjonelt og i spalten *Juridisk talt*. Sekretariatet prioriterer alltid rask bistand i saker der medlemmer eller tillitsvalgte opplever en innskrenking av ytringsfriheten.

I en høringsuttalelse om endringer i arbeidsmiljølovens regler om varsling var vi derfor positive til en lovendring som legger forholdene bedre til rette for at arbeidstakere kan varsle om kritikkverdige forhold i virksomheten. Mange av Lektorlagets medlemmer i grunnskole og videregående skole erfarer at den reelle muligheten for å varsle er for dårlig. Ytringskulturen i skolen er i høy grad preget av en lojalitetskultur. Når ansatte og tillitsvalgte fremmer systemkritikk, påberoper skolelederne seg ofte styringsrett, og den ansatte blir refset. Våre medlemmer erfarer at skoleledelsen mange steder synes å være så opptatt av skolens omdømme at de ansatte i praksis oppfordres til å sensurere kritikk. Det er viktig for politikernes beslutninger – og for demokratiet – at kritikkverdige forhold kommer frem. Lærere og lektorer kjenner skolen godt, og kan uttale seg med god innsikt om skolens interne forhold.

Norsk Lektorlag støtter forslaget om at alle virksomheter med mer enn ti ansatte blir pålagt å ha varslingsrutiner og eget varslingsvern også for innleid arbeidskraft. Varslingsrutiner øker sannsynligheten for at man varsler.

Norsk Lektorlag har siden 2011 spurt medlemmene om klimaet for å ytre seg ved deres arbeidsplasser, og ytringsfriheten til lektorene er svekket siden den gang. I en spørreundersøkelse i 2016 mente nær halvparten av Norsk Lektorlags medlemmer (47 %) at de fritt kan uttale seg til journalister om hvordan de vurderer forhold ved sin skole. Dette er en nedgang fra 54 % i 2011. Undersøkelsen fra 2016 viser også at én av fire (26 %) er uenige i at de fritt kan uttale seg til journalister om hvordan de vurderer skolepolitiske saker, mens 34 % mener de fritt kan uttale seg. Det var en liten økning i hvor mange som var redd for å kritisere forhold i skolen i offentligheten av frykt for negative reaksjoner i 2016; 5 av 10 fryktet negative reaksjoner i 2016 mot 4 av 10 i 2011. //

Eksamen

VÅREN 2016 GA politisk leder Rita Helgesen Utdanningsdirektoratet skarp kritikk for ikke å sidestille plagiering med fusk. I flere innlegg i Klassekampen gikk politisk leder i polemikk med avdelingsdirektør i Utdanningsdirektoratet. Hun pekte på at dagens eksamenssystem belønner elever som er flinke til å plagiere i konkurransen om studieplassene mot sine mer samvittighetsfulle, kunnskapsrike medelever. Utdanningsdirektoratet sto på sitt: Plagiat kan være umoden bruk av kilder, og det skal derfor gis lav karakter, ikke stryk.

Lektorbladet skrev en sak om fusk og plagiering, og hvor vanskelig dette er å oppdage for tidspressede sensorer. Utdanningsdirektoratets forståelse av virkeligheten ble kraftig imøtegått av flere erfarne sensorer som fortalte om sine erfaringer, og som viste til at det har blitt vanskeligere for sensor å gardere seg mot plagiat og fusk etter at det ble åpnet opp for bruk av digitale hjelpemidler.

Lektorlaget har bedt Kunnskapsdepartementet om snarest å rydde opp i urettferdige eksamensordninger. //

Profesjonsstyrt kompetanseutvikling

PÅ EN INTERNASJONAL konferanse i Berlin i 2016 forpliktet Norge seg til å prøve ut nye modeller for profesjonsutvikling. Kunnskapsdepartementet og Utdanningsforbundet, som hadde deltatt på konferansen, utarbeidet på tomannshånd forslag til én modell der Utdanningsforbundet i realiteten ville få kontrollen over etterutdanningsmidler til alle lektorer og lærere uavhengig av fagforeningstilknytning. Hverken Norsk Lektorlag, Skolenes Landsforbund (SL), Skolelederne eller KS var informert eller med i planleggingen, og reagerte på hvordan den nye ordningen ble foreslått innrettet.

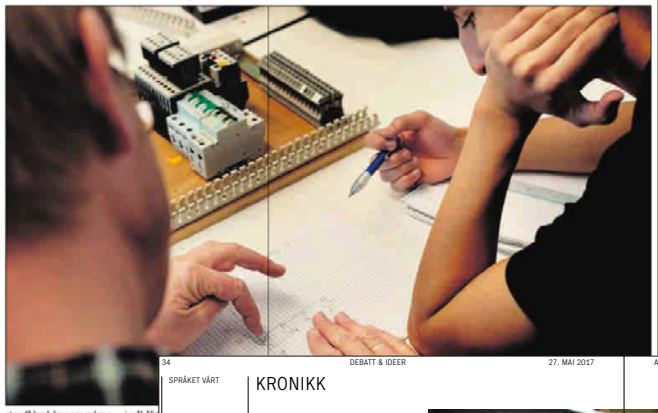
Norsk Lektorlag er i utgangspunktet positiv til å bidra med profesjonsfaglige råd om god bruk av etterutdanningsmidler, men da må det være ordninger som har større plass til faglig oppdatering. Det er dessuten også som et minimumskrav at en slik ordning administreres av en uavhengig og nøytral instans.

Etter kraftig press fra Norsk Lektorlag og Skolenes landsforbund besluttet Kunnskapsdepartementet å skrinlegge avtalen. Norsk Lektorlag mottok i oktober 2017 en uttalelse der Kunnskapsministeren bekrefter at han avslutter arbeidet med den profesjonsstyrte kompetanseutviklingsmodellen departementet og Utdanningsforbundet tok initiativ til i fjor, og heller vil bygge videre på den etablerte dialogen og samarbeid, bl.a. gjennom Kompetanse for kvalitet, for å få slike initiativ i fremtiden. //

Halvparten stryker eller slutter på påbyggingsåret for yrke sfagelever. Bør de ikke da få andre tilbud?

Oppbevaringsåret

KRONIKK
Rita Helgesen

En av tre yrkesfagelever velger et teoretisk studieforberedende påbyggingsår, men mange mangler både motivasjon og grunnleggende fagkunnskaper. «Jeg hater å lese og skrive», annonserte «Joakim» høyt og tydelig og satte seg på bakerste benk. Da jeg, som skulle ha ham i norsk ti timer i uka, spurte hvorfor han hadde begynt på påbygging, var svaret at han ikke hadde noe annet å drive med. Joakim deltok halvhjertet i undervisningen, og fikk mye fravær og stadig dårlige karakterer.

I dette år var jeg kontaktlærer på påbyggingsåret. Omtrent halve klassen pleide å klare seg greit, resten hadde som Joakim til dels store faglige problemer og mye fravær. Psykososiale årsaker forklarer noe, men det meste skyldes mangel på grunnleggende fagkunnskaper og motivasjon hos elevene. Påbyggingsåret blir for mange et nederlag – det har blitt et oppbevaringstilbud.

> Dette er en måte å skjule ungdomsledigheten på.

Klassekampen meldte nylig at Norges største privatgymnas nå har flere dropout-elever enn skolelinjene. Det er bra at flere som falt fra finner motivasjon og tiltak til å sette seg på skolebenken igjen, og det er bra at de lykkes bedre enn første gangen. Siden Kunnskapsløftet ble innført er imidlertid antall elever som tar påbyggingsår doblet, og nesten halvparten slutter eller stryker.

På ett kvresende påbyggingsår skal yrkesfagelever «ta igjen» all studieforberedende teori. Å lese og forstå store mengder teori, skrive på begge målformer, løse komplisserte ligninger og mestre krevende programfag blir fort uoverkommelig, om du valgte yrkesfag nettopp for å slippe teori.

For langt fra alle som begynner på påbygging vil egentlig studere. Mange starter som Joakim fordi de ikke fikk læreplass eller jobb, ennå ikke vet hva de vil bli, eller bare må få med seg russefeiringen. Mange har dårlige karakterer fra før. Kombinasjonen av manglende motivasjon, svakt faglig grunnlag og et svært uklart mål er en dårlig suksessfaktor. For å motvirke frafall i videregående er både karriereveiledning, praksis i yrkesfag og alternative opplæringsløp for ungdom i farezonen utprøvde tiltak. Kompetansebevis gangen klarer ikke fastslå hvilket tiltak som har størst effekt, men dokumenterer at gjennomføringskvaliteten teller. Skolen lykkes best når praktikere håndplukkes til gjennomføringen og får dette både i å velge ut og evaluere tiltakene.

På min skole jobbet vi systematisk med å følge opp elever i farezonen, både med tiltak rettet mot oppmøte, ved å stille tydelige krav, og samtidig vise omsorg. Målet var at «det mulig skal fullføre og bestå med best mulig resultat». Yrkesrettingav fellesfag og mer samarbeid på tvers av skoler var noen av virkemidlene vi prioriterte.

OECD har tidligere konkludert med at Norge ikke greier å utnytte befolkningens kompetanse godt nok. Selv om vi, justert for lokale kostnader, bruker 50 prosent mer enn OECD-snittet på videregående opplæring, er vi et av få land der unge voksne har svakere ferdigheter enn nesten av befolkningen. Mange bedrifter mangler kompetent arbeidskraft. Høyt frafall i fagopplæringen eller mangelen på fagkrefter. Når vi vet at nåverdien av Norges fremtidige arbeidsinntekt beregnes til 81 prosent av nasjonalformuen, må vi snu hver stein for å bli bedre.

Med Yrkesfagløftet, økt læringstidskrav ved offentlige innkjøp og flere lærlinger i det offentlige er vi på rett vei for at flere elever kan lykkes med yrkesrettet opplæring, men vi er langt fra å nå målet. Vi må bedre kvaliteten på opplæringen, og bør vurdere å la noen av de beste bedriftene ta inn flere lærlinger enn de har ansatte. Og bør vi kanskje vente på med å gi ungdom rett til videregående opplæring til de har bedre forutsetninger for å lykkes?

Klassekampen har vært opptatt av at «flere skal bli lærere». Det er ikke nødvendigvis det vi trenger mest. Vi trenger flere som kan lede og organisere læring, som kan bygge gode relasjoner til elever og som har et godt blikk for hvordan de kan hjelpes videre. Vi trenger flere som kan bruke digitale verktøy til å tilpasse undervisningen, og som kan bruke data til å vurdere hvilke tiltak som virker. Vi trenger flere som kan bygge gode team rundt elever som sliter, og som kan samarbeide med andre om å finne gode løsninger for den enkelte.

UTDANNING OG INTEGRERING

BARNA MÅ STILLE BAKERST I KØEN

▶ Den nasjonale språkprøven mamma og pappa må ta, mangler for barna.

KRONIKK

RITA HELGESEN
Leder
i Norsk Lektorlag

MARIE AALEN
Lektor ved Rosenhof voksenopplæring

TROND RUUD HILMO
Lektor og rådgiver i videregående skole

Tenk deg at mor og sønn kommer som flyktninger fra Somalia. Mor får rett og plikt til to års norskundervisning, sønnen får vitnemål etter tre måneder i tiendeklasse, uten å kunne verken norsk eller fag.

NORSKFØDTE BARN av innvandrerforeldre gjør det stort sett bra på skolen. Men barn som kommer med foreldrene sine nå, er førstegenerasjons innvandrere. Paradoksalt nok har en mor i 30-årene både rett og delvis også plikt til å gjennomføre grunnskoleopplæring og norskopplæring, mens barna hennes ikke har det.

Samfunnet ønsker at nye landsmenn skal lykkes i arbeidslivet, og bli godt integrert. Når voksne flyktninger vil utdanne seg krever vi derfor et visst norsknivå, og staten finansierer norskprøver og gratis opplæring i det tolrige introduksjonsprogrammet.

Barna deres har et lengre liv foran seg og statistisk sett bedre muligheter til å bidra i samfunnet. Da burde det være betryggende at Opplæringsloven gir elever fra språklige minoriteter rett til særskilt norskopplæring inntil de har tilstrekkelige norskferdigheter til å følge vanlig opplæring. Men for mange er ikke retten verdt papiret den er skrevet på.

I NORSK SKOLE kan minoritetsspråklige elever komme til Norge som 16-åring uten skolegang fra hjemlandet, tas rett inn på ungdomstrinnet, gå to–tre måneder på våren i tiendeklasse og få vitnemål med «fritatt» som karakter i alle fag. Med ett har de fått rett til videregående opplæring, selv om de verken kan norsk eller fag. Samtidig er skoleeier fritatt fra plikten til å tilby grunnskoleopplæring.

Nyankomne barn i ungdomsskolealder sikres ikke norskopplæring til de når et nivå der de kan følge undervisningen i en vanlig klasse. Den nasjonale språkprøven mamma og pappa må ta, mangler for barna, som i motsetning til foreldrene heller ikke tilbys opplæring i fagene de mangler fra barneskolen.

FOR SMART FIRE ÅR siden ble kunnskapsministeren spurt om barn med vedtak om særskilt norskopplæring får opplæringen de har krav på. Statsråden svarte Stortinget at tilfredsstillende utbytte av opplæringen, også for elever som har vedtak om særskilt språkopplæring, skulle stå sentralt i fylkesmennenes felles nasjonale tilsyn (2014-2017).

Da Utdanningsdirektoratet to år senere oppsummerte tilsynet, skrev de: *«Mange skoler har ikke en innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere om elevene har et tilfredsstillende utbytte av opplæringen.»*

I år viser tall fra direktoratet at andelen skoleeiere som lar være å fatte enkeltvedtak når særskilt språkopplæring opphører mer enn doblet seg på to år, fra 20 prosent i 2014 til 45 prosent i 2016.

HOVEDÅRSAKER er et utydelig regelverk, for dårlig tilbud og til dels mangel på kvalifiserte lærere. At nøkkelbegrepet tilstrekkelige norskferdigheters er for dårlig definert, hindrer god særskilt norskopplæring. Det kom fram i en evaluering Utdanningsdirektoratet selv mottok allerede i februar 2016. Den viser at elever som går på skole i Norge fra førsteklasse, på tiende trinn fortsatt kan ha vedtak om særskilt språkopplæring og problemer med å fullføre fagene med standpunktkarakter. Om elever lærer seg norsk godt nok til å følge vanlig opplæring er i dag prisgitt skoleeier.

Norsklærere fra hele landet kommer på kurs for å bedre sin norskundervisning for fremmedspråklige. De fortviler over mangel på struktur, kompetanse og ressurser i egne hjemkommuner.

Noen steder settes elever rett inn i vanlig klasse, kanskje med et par-tre støttetimer i norsk per uke. Med tilfeldig og lite tilrettelagt opplæring får elevene med seg lite av den vanlige undervisningen. Skoler med mottaksklasser har større mulighet til å lykkes med norskopplæringen, men også her opplever lærere at elever med svak skolebakgrunn settes for tidlig inn i vanlig klasse.

I OSLO MÅ minoritetsspråklige elever bestå en standardisert norsktest på B1-nivå for å kunne begynne i videregående skole. Du må forstå hovedpunktene i klar, standard tekst og tale, kunne skrive enkle, sammenhengende tekster og kort kunne forklare og begrunne meninger og planer. B1 er tredje laveste nivå i det europeiske rammeverket for språk (CEFR), som har seks standardiserte nivåer for språklige ferdigheter.

Oslo har samme norskkrav for å gå på videregående skole, arbeide i barnehage eller på sykehjem.

Regjeringen vil nå ha nasjonale krav om B1-nivå muntlig, og A2-nivå skriftlig for barnehageansatte. Men for elever i videregående skole er det helt opp til skoleeier hva som er tilstrekkelige norskferdigheter, og hvordan det testes.

EVALUERINGEN Utdanningsdirektoratet fikk for snart to år siden avdekket at skoleeiernes ujevne innsats fratar elevene et likeverdig tilbud. Mange elever kan norsk for dårlig til å kunne gjennomføre opplæringen. Mens flyktningemødre og -fedre har rett til to års undervisning på introduksjonsprogrammet, mener mange skoleeiere barna får klare seg med ett års innføringstilbud. At mange unge minoritetsspråklige kommer til Norge og erfarer at de ikke lykkes med å lære seg så godt norsk at de kan klare seg brukbart i den ordinære videregående skolen er en oppskrift på frafall og utenforskap.

NORSK LEKTORLAG mener elever som får særskilt norskopplæring må dokumentere nivået på norskferdighetene sine med en nasjonal standardisert norskprøve før de integreres i vanlig klasse. Norskopplæringen må utføres av undervisningspersonell med rett fagkompetanse.

Da Lektorlaget spurte hvordan evalueringen følges opp, svarte Utdanningsdirektoratet at det etter deres vurdering ikke er aktuelt å definere tydeligere hva som utgjør tilstrekkelige ferdigheter i norsk. Kunnskapsministeren bør gjøre en ny vurdering. Det er svært alvorlig at denne systemsvikten i realiteten frarøver mange barn og unge gode framtidsutsikter. I tillegger det særdeles dårlig samfunnsøkonomi.

PÅ SKOLEN: *Velkommen, står det på mange språk utenfor klasserommet. Nyankomne barn i ungdomsskolealder sikres ikke norskopplæring til de når et nivå der de kan følge undervisningen i en vanlig klasse skriver kronikkforfatterne.* FOTO: NTB SCANPIX

«MED TILFELDIG OG LITE TILRETTELAGT OPPLÆRING FÅR ELEVENE MED SEG LITE AV DEN VANLIGE UNDERVISNINGEN.»

UTDANNING

VANT: AgriMare Bios SB Ide i sommer kåret til Norges beste studentbedrift 2017, her med UE-direktør Grete Ingeborg Nykkelmo (t.v.) og NHO-direktør Kristin Skogen Lund. FOTO: SANNE SKARLAN, UNGT ENTREPRENØRSKAP

Entreprenørskap var et fremmedord

▶ Et tett samarbeid mellom næringsliv, skole og akademia fører til flere gode ideer og innovasjoner.

SIDEINNLEGG

KRISTIN SKOGEN LUND
Adm. direktør i NHO

GRETE INGEBORG NYKKELMO
Adm. direktør
i Ungt Entreprenørskap

Før fingeravtrykksensorer ble vanlig på mobiltelefoner, var Kim Humborstad overbevist om at fingeravtrykket en dag ville være alt du trengte for å identifisere deg eller betale for kaffen.

I 2008 STARTET HAN en studentbedrift ved Høgskolen i Telemark. Målet var å gjøre betaling med kort sikrere og mer effektivt.

Under NM for studentbedrifter vant de Ferdprisen for størst internasjonalt potensial. I dag leder Kim selskapet Zwipe, som har over 30 ansatte og kunder i alle verdensdeler.

Norge er i disse dager i ferd med å få 5000 nye administrerende direktører. De er daglige ledere for elevbedrifter, ungdomsbedrifter og studentbedrifter i hele landet.

ENTREPRENØRSKAP blant unge er en av suksesskriteriene for at vi skal klare omstillingen til en ny økonomisk og teknologisk virkelighet i Norge. Heldigvis ser vi nå en bølge av unge mennesker som ønsker å starte bedrifter og søker mot startupmiljøer.

PÅ 90-TALLET var imidlertid «entreprenørskap» mer eller mindre et fremmedord i det norske utdanningssystemet. Derfor tok NHO i 1997 initiativ til å opprette Ungt Entreprenørskap (UE).

Det var et stort behov for å styrke samarbeidet mellom skole og arbeidsliv. I dag, 20 år etter, har UE opplæringsprogrammer for entreprenørskap på alle utdanningsnivåer.

Et tett samarbeid mellom næringsliv, skole og akademia fører til flere gode ideer og innovasjoner. Det gjør de unges overgang fra skole og studier til arbeidslivet lettere, og gir arbeids- og næringslivet bedre tilgang på kvalifisert og relevant arbeidskraft.

GJENNOM 20 ÅR har så langt 400 000 ungdommer lært innovasjon og entreprenørskap i praksis via UEs bedriftsprogrammer. De sitter nå på en veldig viktig kompetanse for Norges framtid. Innovatører trengs både i offentlig og privat sektor, i nye og eksisterende selskaper.

Enda flere skoler og utdanningsinstitusjoner bør derfor legge til rette for ungdoms- og studentbedrifter, slik at flere får tilbud om dette som en del av opplæringen. Målet er ikke at alle skal starte egen bedrift som Kim Humborstad, men vi trenger mange innovative hoder. Det er viktig for landet vårt, som framover må skape mange flere nye arbeidsplasser.

Dagbladet
Besøksadresse: Allerhuset, Karvesvingen 1, Postadresse: Pb 1184, Sentrum, 0107 Oslo. Sentralbord: 24 00 10 00
Sturgt ler., søn. og helligdager: Redaksjonen direkte: 24 00 13 10 Vaktsjef direkte: 24 00 03 60
E-post: pictures@dagbladet.no Dagbladet.no direkte: 24 00 00 07 E-post: nettred@dagbladet.no
Dagbladet.no 24 00 01 01 E-post: sentralbord@dagbladet.no Tips og digitalfoto: 2400@db.no
Si din mening på Dagbladet.no Dagbladet forbeholder seg
innsendte innlegg på trykk og i elektroniske formater. Epost: 2400@dagbladet.no.
PFU Dagbladet arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som
mener avisen tar feil i å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er
klager mot pressen i presseetiske spørsmål. Adr.: Rådhusgt. 17, 3. etg., pb
Tlf. 22 40 50 40. Faks.: 22 40 50 55. E-post: pfu@presse.no

Kronikk i Dagbladet om særskilt norskopplæring

Intervju om russefeiring (NRK Nyhetsmorgen)

Debatt om ja til åpne ansikter i skolen (TV2, september 2017)

Intervju om fleksibel vinterferie i NRK Dagsrevyen

AKTIVITETER /

Lønns- og arbeidsvilkår

KS – tariffoppgjørene i 2016 og 2017

NORSK LEKTORLAG HAR ved alle hovedoppgjør siden forhandlingene ble overført til KS i 2004, krevd at lektorene i KS skal få lønnen bestemt gjennom kollektive lokale forhandlinger. Dette innebærer et krav om at det opprettes en egen stillingskategori i hovedtariffavtalens kapittel 5 for lektorer. I dag får medlemmene i de andre Akademikerforeningene lønnen bestemt i dette lønnskapitlet. Kollektive lokale lønnsforhandlinger har vist seg å gi bedre lønnsutvikling for akademisk arbeidskraft, og slike forhandlinger gjør det lettere for lokale arbeidsgivere å rekruttere de beste lærerne til skolen.

Også i hovedtariffoppgjøret i 2016 var dette et krav fra Norsk Lektorlag, enten ved at alle lektorer føres over i kapittel 5, eller at bare Norsk Lektorlags medlemmer omfattes av denne lønnsbestemmelsen. Sekundærkravet var at lønnsmassene i kapittel 4b og 4c skulle beregnes hver for seg, slik at det ble to separate potter å forhandle om i de lokale lønnsforhandlingene i kapittel 4. De økonomiske rammene for oppgjøret var begrensede, og Norsk Lektorlag valgte å anbefale det siste tilbudet fra KS i forhandlingene, til tross for at det ikke bidro til å rette opp lektorenes dårlige lønnsutvikling.

Resultatet ga et lønnstillegg på 2,4 % til alle undervisningsgrupper, pluss et kronetillegg på 13 000–19 000 til noen av undervisningsgruppene med kortere utdanning. I tillegg ble det gjort en systemendring i kapittel 4. Tidligere var kapittel 4 delt inn i 4b og 4c, der undervisningspersonale var i 4c, mens øvrige stillingskategorier var i 4b. Systemendringen besto i at gruppene nå skulle hete 4.1 og 4.2. I gruppe 1 plasseres fagarbeidere og andre ansatte med liten eller ingen utdanning, og i gruppe 2 plasseres alle med høyere utdanning, slik at 4.2 også innbefatter stillinger med krav om mastergrad. En hensikt fra arbeidstakersiden var at lønnsmassen i de forskjellige gruppene skal beregnes hver for seg, slik at gruppe 1 og gruppe 2 skulle forhandle om hver sin pott i de lokale forhandlingene. KS var imidlertid ikke tydelige på at dette var en ønsket konsekvens av systemendringen, og det gjenstår å se hvordan dette har blitt løst lokalt.

Resultatet i hovedoppgjøret 2016 la også føringer for mellomoppgjøret i 2017. Undervisningspersonale skulle få 2,0 % tillegg i garantilønnstabellen per 1.8.2017 og 0,9 % avsatt til en lokal pott per 1.9.2017.

I mellomoppgjør er det kun økonomi som er åpent for forhandling, og ikke tekst- eller systemendringer, slik som i hovedoppgjørene. Norsk Lektorlags krav i mellomoppgjøret i 2017 var at eventuelle disponible midler skulle gå til en lokal pott. Årets mellomoppgjør ble omtalt som «det raskest gjennomførte i KS' historie», og partene var ferdige på en time. Alle partene anbefalte tilbudet.

Resultatet ble omtrent som det forespeilede fra fjorårets hovedoppgjør, men med virkningstidspunkt fremskyndet en måned, altså 2,0 % i sentrale tillegg per 1.7.2017 og 0,9 % satt av til lokal pott per 1.8.2017. //

Oslo kommune – tariffoppgjørene i 2016 og 2017

I HOVEDTARIFFOPPGJØRET I 2016 i Oslo kommune var kravet fra Norsk Lektorlag og Akademikerne en modernisert tariffavtale med et lønnssystem med lokale forhandlinger, tilsvarende kapittel 5 i KS. I Oslo kommune er imidlertid avtalen mindre fleksibel i utgangspunktet, og det er veldig få som har sin lønn bestemt lokalt, det såkalte LOK-systemet. Vårt sekundærkrav var at en betydelig andel av de disponible midler ble satt av til en lokal pott. Samtidig krevde Norsk Lektorlag medbestemmelse i Hovedtariffavtalens del C, som omfatter arbeidstidsavtalen for undervisningspersonalet. I dag blir alle ansatte i undervisningsstillinger omfattet av den delen som heter «Særbestemmelser mellom Oslo kommune og Utdanningsforbundet».

Ingen av systemendringskravene ble innfridd, men fordi økonomien var på linje med det som ble akseptert i tariffoppgjørene i staten og KS-området, og fordi den systemendringen vi krever, neppe er oppnåelig i megling, valgte Norsk Lektorlag å anbefale forhandlingsresultatet.

Resultatet ga alle ansatte en lønnsvekst på 2,0 % per 1. mai, og det ble avsatt 0,35 % til justeringsforhandlinger per 1. mai. Resultatet av justeringsforhandlingene var forholdsvis godt for våre medlemmer, da stillingskodene lektor og lektor med opprykk gikk opp 1, 2 eller 3 lønnstrinn, avhengig av ansiennitet.

Norsk Lektorlags og Akademikernes krav i mellomoppgjøret i Oslo i 2017 var at alle disponible midler skulle

settes av til lokale forhandlinger. Det har ikke vært satt av midler til lokal pott i Oslo kommune siden 2014.

Da Oslo kommune nok en gang kom med et tilbud uten midler satt av til lokale forhandlinger, valgte Akademikerne å bryte forhandlingen, og oppgjøret gikk dermed til mekling. I meklingen ble partene enige om å binde seg til å møtes i løpet av høsten 2017 for å diskutere veien videre for forhandlingssystemet i Oslo. Dette gjorde at Akademikerne valgte å akseptere meklingsmannens forslag. Det økonomiske resultatet i Oslo kommune ble et generelt tillegg på 2,4 %. //

Stat – tariffoppgjørene i 2016 og 2017

DE FLESTE AV Norsk Lektorlags medlemmer i det statlige tariffområdet befinner seg i universitets- og høgskolesektoren, hovedsakelig i undervisningsstillinger. Resten av medlemmene er stort sett fordelt i departementer og direktorater. Som medlemsforening i hovedsammenslutningen Akademikerne støtter Norsk Lektorlag Akademikernes lønnspolitikk og deres langsiktige jobbing for en modernisering og forenkling av lønnssystemet i staten

Kollektive, lokale lønnsforhandlinger gir de lokale virksomhetene en bedre mulighet til å bruke lønn som et virkemiddel for å beholde og rekruttere medarbeidere i konkurranse med andre arbeidsgivere. Ifølge Norsk Lektorlags lønnspolitiske program er det et viktig mål at lektorer skal få økonomisk uttelling for lang utdannelse, høy faglig kompetanse, ansvar, samfunnsmessig betydning, innsats og erfaring. Våre krav har vært i samsvar med dette.

Under hovedtariffoppgjøret i 2016 fikk Akademikerne gjennomslag for sitt krav om å flytte lønnsdannelsen fra det sentrale nivået og ned til den enkelte virksomhet. Samtidig avtalte Akademikerne prinsipper for et nytt og forbedret lønns- og forhandlingssystem i staten fra 2017:

- Den økonomiske rammen skal som tidligere forhandles mellom partene på sentralt, nasjonalt nivå.
- Lokale arbeidsgivere og tillitsvalgte skal deretter gjennom kollektive, lokale forhandlinger fordele lønnstilleggene lokalt.
- Den lokale potten kan gis som generelle tillegg til alle ansatte, lønnstillegg til grupper av ansatte (stillingsgrupper, avdelinger mv.), og det kan gis individuelle tillegg.

Akademikerne godtok i 2016 statens tilbud om en ny tariffavtale. YS, LO og Unio ble på et senere tidspunkt enige om en annen avtale. Resultatet var to ulikelydende tariffavtaler; én for Akademikerne og én for de øvrige hovedsammenslutningene. Imidlertid er tariffavtalens bestemmelser vedrørende arbeidsvilkår (arbeidstid, lønn ved sykdom osv.) fortsatt lik for alle ansatte i staten, og skal fortsatt forhandles sentralt. Akademikerne har fremdeles egen avtale etter mellomoppgjøret 2017.

Når det gjelder endringer i lønns- og forhandlingssystemet i 2017, fikk Akademikerne gjennomslag for å få fjernet lønnstabellen og lønnstrinn fra sin hovedtariffavtale. Dette betyr at lønn skal oppgis i kroner, og at de lokale parter står fritt til å heve lønningene med et hvilket som helst beløp uten å være bundet opp av lønnstrinn.

Stillingskoder og lønnsrammer som ikke lenger er i bruk, ble fjernet. Akademikernes målsetting er å få fjernet alle lønnsrammene i avtalen. Det ble tatt inn en ny formulering i avtalen, slik at det fremgår at virksomheten i sin lokale lønnspolitikk kan bruke arbeidstitler i tillegg til stillingskodene i lønnsplanheftet. For Akademikernes medlemmer kan det være viktig å ha en arbeidstittel som gjenspeiler profesjonen på en bedre måte enn f.eks. stillingsbetegnelsene rådgiver og seniorrådgiver.

Resultatet av lønnsoppgjøret i 2017 er nok et skritt i riktig retning for å modernisere og videreutvikle hovedtariffavtalen i staten, selv om Akademikerne dessverre ikke fikk gjennomslag for hele sitt krav om endringer. Arbeidet for å få endret lønns- og forhandlingssystemet i staten i tråd med lønnspolitikken fortsetter.

Det økonomiske resultatet i 2016 ble for Akademikerne et generelt tillegg på 0,5 % og en lokal pott på 2,3 %.

I 2017 ble det økonomiske resultatet en ramme på 2,4 %, på linje med de øvrige tariffområdene. De disponible midlene utgjorde 0, 85 %, som i sin helhet gikk til lokale lønnsforhandlinger. Akademikerne hadde et godt oppgjør i 2016, og det er årsaken til at det var noe mindre friske midler til fordeling i 2017. Resultatet i 2017 var akseptabelt med de begrensede midler man hadde til rådighet. //

Spekter/SAN – tariffoppgjørene 2016 og 2017, samt lønns- og arbeidsvilkår

I OMRÅDET SPEKTER/SAN har den enkelte virksomhet sin egen tariffavtale (overenskomst), og lønnsforhandlingene foregår lokalt mellom virksomhetens ledelse og Norsk Lektorlags lokale forhandlere, med mindre det blir brudd og oppgjøret løftes til sentralt nivå.

Oslo-Filharmonien

For Oslo-Filharmonien ble oppgjøret i 2015, som følge av strid om pensjon, stående i stampe helt til 2016-oppgjøret startet med fastlåste posisjoner. Det var i utgangspunktet et tett samarbeid mellom alle organisasjonene på arbeidstakersiden, men på ett tidspunkt valgte SAN og Norsk Lektorlag å inngå avtale med Spekter og Oslo-Filharmonien og ikke gå til brudd. Vi valgte forhandlingsveien heller enn å prøve å oppnå en pensjonsordning gjennom konflikt

og mekling, da vi mente vi ville få et bedre resultat med en forhandlingsløsning. Dette var nødvendig for å sikre forutsigbarheten for de orkestermedlemmene som nærmet seg pensjonsalder. Våre tillitsvalgte valgte å bidra til å finne en løsning som sikrer økonomien i Oslo-Filharmonien og slik forhindrer aktivitetsreduksjon, nedskjæringer og et redusert kulturtilbud til publikum.

Det ble avtalt en innskuddspensjonsordning med den maksimale innskuddssatsen på 7 % for pensjonsgivende inntekt mellom 0 og 12 G, og 18,1 % for inntekt mellom 7,1 og 12 G. Arbeidstaker betaler egenandel på 1,5 %. Alle over 55 år ble skjermet og blir stående i den gamle ytelsespensjonsordningen. Alle under 55 år ble sikret full kompensasjon for det økonomiske tapet ved å gå over fra ytelses- til innskuddspensjon. I tillegg ble det etablert en ordning for frivillig fratreden mellom 62 og 65 år. Disse får en gavepensjon tilsvarende 2,75 G, og dette er et nytt kollektivt virkemiddel for å gi orkesterets medlemmer et insentiv for å velge pensjonering fra orkesteret ved 65 år etter at særaldersgrensen ble borte.

Lønnstillegget for 2015 på 2,53 % på lønnstabellen fra 1. april kunne dermed utløses. For 2016 ble resultatet 3,1 % fra 1. juni, også dette som tillegg på lønnstabellen. I 2017 ble det avtalt et tillegg på 2,4 % på lønnstabellen fra 1. april.

I 2018 skal det tas stilling til om innskuddspensjonsordningen skal fortsette.

Den Norske Opera & Ballett

For sangsolistene i DNO & B er det stor usikkerhet rundt deres lovbestemte særaldersgrense med tilhørende ytelsespensjonsordning. Det er fra departementet varslet en lovendring som innebærer at den livsvarige pensjonsordningen erstattes med et treårig omstillingstilskudd, altså en dramatisk endring. Dette er fulgt opp med møter og innspill. Det er så langt ikke kommet et formelt lovendringsforslag, og situasjonen er i skrivende stund uavklart. Særavtale om åremålsstillinger er under reforhandling, og arbeidsgivers ønske om færre fast ansatte sangsolister vil innebære en forringelse av avtalen for våre medlemmer. Det er en sammenheng mellom denne avtalen og pensjonsordningen, og samlet sett skaper det mye usikkerhet for sangsolistene.

Lønnsoppgjøret resulterte i 2,4 % fra 1. april både i 2016 og 2017.

Andre tariffområder

DET HAR OGSÅ vært forhandlinger på noen mindre tariffområder: KA (domkantorer), Spekter Helse (spesialpedagoger) og Virke (diverse). Norsk Lektorlag har til sammen 65 medlemmer i disse tariffområdene og er under forhandlinger representert via akademikersamarbeid. //

Seier i overtidssaken i Arbeidsretten

Norsk Lektorlags sentrale aktører i Arbeidsretten. Fra venstre: advokat Else McClimans, leder av juridisk kontor, Nina Sandborg, og tidligere leder Gro Elisabeth Paulsen.

I FIRE DAGER i september 2016 ble den langvarige striden om overtidsbetaling til lærere i Østfold fylkeskommune behandlet i Arbeidsretten, og dommen falt 1. november.

Partene var uenige om innslagspunktet for rett til overtidsbetaling for lærer i full stilling som har redusert undervisningstid, for eksempel på grunn av funksjon som kontaktlærer. Har lærer som inngår avtale om ekstra undervisning, eller blir pålagt vikartime innenfor arbeidsplanfestet arbeidstid, rett til overtidsgodtgjørelse fra første ekstra time? Eller inntrer denne retten først når læreren har nådd årsrammen for undervisning etter vedlegget til SFS 2213?

Det ble full seier for lærerorganisasjonene i Arbeidsretten: All ekstraundervisning som kommer på toppen av en full stilling, skal regnes som overtid. Fylkeskommunen måtte våren 2017 betale ut 16,8 millioner kroner i manglende overtidsbetaling til lærere og lektorer i Østfold.

Konsekvensen av dommen er at Østfold fylkeskommune har måttet etterbetale riktig overtidsbetaling til sine lærere, og vi har fått stanset en potensiell spredning av denne feilaktige praksisen.

Dermed er en langvarig tvist endelig avsluttet. Tvisten skriver seg tilbake til 2011, da tillitsvalgte ved Frederik II vgs. i Østfold protesterte mot arbeidsgivers endring av praksis for overtidsbetaling. Denne feilaktige praksisen spredte seg i Østfold. Det var ikke mulig å få forhandlet frem en enighet med KS om presisering av overtidsbestemmelsene i forbindelse med hovedoppgjøret i 2014, da arbeidstidsavtalen ble reforhandlet. KS ga etter hvert bredt uttrykk for at overtidsbestemmelsene var slik å forstå som Østfold fylkeskommune praktiserte dem. Vi kunne ikke fortsette å la et så viktig spørsmål være uløst, og risikere at dette spredte seg til andre deler av landet. Det var derfor nødvendig å få en rettslig avklaring. Noen ganger må det til for å pleie en avtale.

For Norsk Lektorlag har saken vært arbeidskrevende, lærerik og en tålmodighetsprøve. Hele veien har det vært vår oppfatning at det var best for saken at arbeidstakersiden var samlet og også opptrådte samlet. Det var tett samarbeid mellom de berørte forbundene, og Norsk Lektorlag hadde en aktiv og pådrivende rolle. Utdanningsforbundet tok ut stevning og førte saken, mens Norsk Lektorlag, Tekna og NITO var partshjelpere. Tariffhistorien, fra lenge før Norsk Lektorlag ble opprettet, ble belyst og dokumentert for Arbeidsretten. Norsk Lektorlags advokat Else Leona McClimans deltok i forberedelsene, og representerte oss under rettens behandling. Vi brakte verdifull dokumentasjon og vitneutsagn til saken, og bidro til at den var godt forberedt.

Det er alltid stor spenning knyttet til saker som går til Arbeidsretten. Kollektiv arbeidsrett er et komplekst og dynamisk rettsområde. I verste fall får arbeidsgiverne grønt lys for å fortsette den praksisen de ble stevnet for, slik resultatet ble i Vestfolddommen i 2006. Som fagforening må man alltid ha en grundig vurdering av hvilke saker som bringes inn for Arbeidsretten. Hvis man taper, risikerer man at en praksis man mener er feil og er uenig i, blir sementert og spredt til andre fylker. Derfor måtte vi bruke tid på de grundige vurderingene og på å forsøke å oppnå et akseptabelt resultat via dialog og forhandlinger, før vi kom til det punktet at vi mente det var nødvendig med en rettslig avklaring. //

PSU om arbeidstid

SOM EN FØLGE av streiken mot ny arbeidstidsavtale og den etterfølgende løsningen ble det avtalt å opprette et partssammensatt utvalg (PSU) som skulle utrede ulike arbeidstidsordninger for undervisningspersonalet. Utvalget var også ment å avklare bedre partenes posisjoner og berede grunnen for mer konstruktive forhandlinger høsten 2017. For Norsk Lektorlag var det viktig at det i mandatet også ble presisert at man skulle se på arbeidstidsordninger i ulike skoleslag. Utvalget hadde en treg start, fordi de største aktørene ikke ble enige om størrelsen på representasjonen. Men fra høsten 2015 kom utvalget i gang med reelt arbeid. Gro Elisabeth Paulsen representerte Norsk Lektorlag frem til september 2016, da overtok Knut Hauge.

Vi har i to møter lagt frem våre tanker om en ny arbeidstidspodning, i tråd med den modellen vi har utviklet der begrepet undervisningsoppdrag er sentralt. Vi er den eneste parten i utvalget som har vært tydelige når det gjelder arbeidstid, og da utvalgets rapport skulle ferdigstilles før sommeren 2017, reagerte vi negativt på de første utkastene. Vi etterlyste omtale av våre presentasjoner, samtidig som vi påpekte av mandatet ikke var innfridd så lenge det ikke var noen omtale av arbeidstid. Vi varslet at vi ikke kunne stille oss bak rapporten ved å signere den dersom våre ønsker ikke ble etterkommet. Det ble de ikke, og vi signerte ikke. I den forbindelse ble det svært påfallende at vi også ble nektet å få inn en begrunnelse for at vi avsto fra å signere.

Vi kan vanskelig se hvordan rapporten skal kunne danne et grunnlag for forhandlingene høsten 2017, og det er grunn til å spørre hva de største aktørene har lært av konflikten i 2014 når de nå gjør alt for å skygge unna realitetene.

I forberedelsesmøte før arbeidstidsforhandlingene 15. september 2017 ble utvalget erklært nedlagt av KS, og det var enighet om at det skulle opprettes en ny partssammensatt arbeidsgruppe som skal jobbe parallelt med forhandlingene, som starter 19. oktober, og det skal være informasjonsmøter underveis. //

SGS 1010

SÆRAVTALEN FOR REISE med elever var under forhandling våren 2017. Vi erfarer at våre medlemmer har opplevd avtalen som vanskelig å forstå og følge, så Norsk Lektorlag og Akademikerne krevde, i samarbeid med Unio, en forenkling av avtalen. Dette fikk vi ikke gehør for, så avtalen ble forlenget, men satsene ble endret. //

KS' kapittel 5 i Hovedtariffavtalen

NORSK LEKTORLAGS LØNNSPOLITISKE mål er at lektorene skal få et lønnsløft, slik at de blir lønnet på linje med andre høyt utdannede yrkesgrupper. Midlet for å nå dette målet er kollektiv lokal lønnsdannelse. Vi ser at andre yrkesgrupper som har fått sin lønn bestemt lokalt, har vunnet lønnsmessig på dette over flere år.

Norsk Lektorlag samarbeider nært med Akademikerne om å få lektorene inn i kapittel 5 i Hovedtariffavtalen i KS-området. Det arbeides med en strategisk plan. Sentralt i planen står å påvirke lokale arbeidsgivere til å se fordelen med en slik lønnsdannelse, samt å verve flere medlemmer, slik at vi blir en stemme som blir lyttet til både lokalt og sentralt.

I Hedmark fylkeskommune har det allerede foregått en prosess med å få med seg arbeidsgiver på et prøveprosjekt, der lektorene ansatt i Hedmark fylkeskommune skal få sin lønn bestemt lokalt. Arbeidsgiver og Akademikerne ved Norsk Lektorlag ønsket å gjennomføre et slikt prosjekt, men dessverre strandet dette forsøket på at alle berørte parter, altså de andre lærerorganisasjonene, ikke ønsket et slikt prøveprosjekt. Vi har imidlertid oppnådd å gjøre KS oppmerksomme på at det er lokale krefter som ønsker en endring i lønnssystemet for lektorer. //

Organisering av skoleåret

HØSTEN 2016 NEDSATTE Kunnskapsdepartementet en arbeidsgruppe som skulle vurdere mulige organiseringer av skoleåret i videregående opplæring i lys av utfordringer knyttet til blant annet undervisningstid og eksamen. I gruppens mandat sto det blant annet at *Gruppen skal utrede ulike modeller for organisering av skoleåret i videregående opplæring*.

Arbeidet tok utgangspunkt i en NIFU-rapport som avdekket at elever i videregående opplæring ikke får det timetallet de har krav på i undervisningen. Rapporten viste at eksamensperioden er dét enkeltelementet som stjeler mest tid fra elevenes undervisningstid, så det var naturlig nok dette som opptok gruppens arbeid mest.

Gruppen møttes regelmessig gjennom skoleåret 2016/2017 og presenterte sin rapport i juni 2017. Det var en samlet gruppe som sto bak rapporten hvor det ble lagt frem tre ulike måter å løse problemet med at elevene ikke får de timene de har krav på. Rapporten presenterte tre modeller for organisering av skoleåret. Forslagene skal ut på høring. //

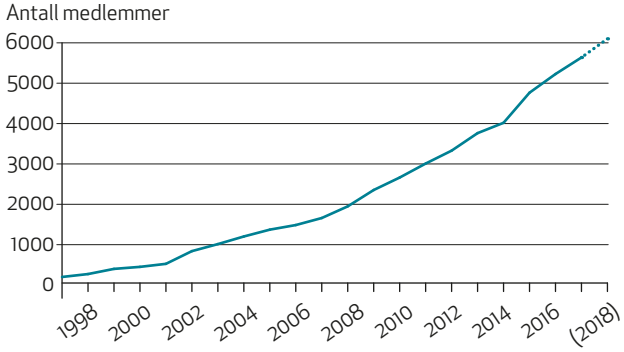
Organisasjonsutvikling

Medlemsvekst

MEDLEMSVEKSTEN I LANDSMØTEPERIODEN oktober 2015 til oktober 2017 har vært god, ca. 18 prosent, men ikke like stor som i forrige periode. På grunn av vår opptreden under streiken mot ny arbeidstidsavtale i 2014 fikk vi rekordvekst dét året, slik at vi totalt sett i perioden 2013 til 2015 vokste med ca. 30 %. Vi kan uansett ikke forvente at den gjennomgående svært høye veksten vi har hatt hvert år siden vi ble etablert, skal fortsette. Med tanke på at flere fagforeninger sliter med rekrutteringen i et arbeidsmarked der organisasjonsprosenten går ned, er det all grunn til å være fornøyd med en utvikling som gir fortsatt god vekst.

I 2007 var vi drøyt 1 600 medlemmer, i dag er vi godt over 6 000. Vi har med andre ord blitt 3,5 ganger større på ti år. Det er det svært få, om noen, fagforeninger som kan skryte av. Det har skjedd et skifte når det gjelder kjønnsfordelingen, en fordeling som avspeiler samfunnsutviklingen. I 2007 var vi 45 % kvinner og 55 % menn. I 2017 er vi 58 % kvinner og 42 % menn. Dessuten har gjennomsnittsalderen gått vesentlig ned, fra 49 år i 2007 til 42 år i 2017.

Størst har medlemsveksten vært blant studenter. Lektorstudentene er videreutviklet, og det er etablert egne studentlag ved å danne studentlag knyttet til lektorutdanningen ved UiO, UiB, UiS, NTNU, NMBU og Høgskulen i Volda. Det ble arrangert et eget seminar i Oslo for styrene i de lokale studentlagene, og engasjementet blant våre studentrepresentanter er stort. I regi av studentlagene og med bistand fra sekretariatet har det vært en del fagligsosiale arrangementer på studiestedene, blant annet jobbsøkerkurs og arrangement om det såkalte praksissjokket. Det arbeides for en ytterligere styrking av studentenes plass i organisasjonen. //

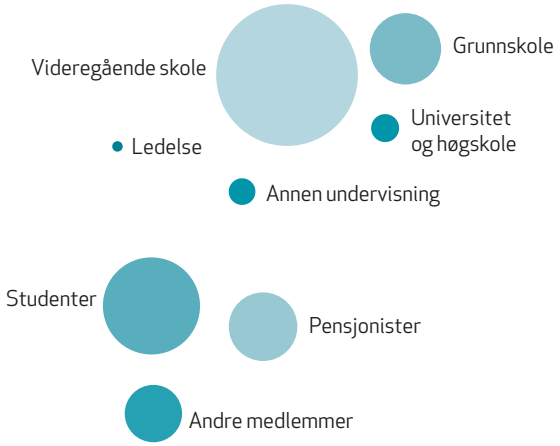

Medlemsutvikling NLL 1997–2017

Nytt kontingentsystem

DET NYE KONTINGENTSYSTEMET som ble vedtatt på Landsmøtet 2015, ble innført fra 01.01.2017. Da gikk vi over fra prosenttrekk av lønn som ble overført fra arbeidsgiver, til å fakturere medlemmene direkte med fast månedsbeløp. Denne omleggingen har vært svært ressursbesparende, og vi har fått bedre løpende kontroll på Lektorlagets hovedinntektskilde, nemlig kontingenten. Omleggingen har også ført til en viss rydding i medlemsmassen, noe som har vært utsatt på grunn av manglende kapasitet. Ryddingen innebærer blant annet en spesiell oppfølging av medlemmer med mye utestående kontingent.

Som forutsett har det tatt litt tid å få medlemmene over på avtalegiro etter mange år med fast trekk, men sammenlignet med tilsvarende overganger i andre organisasjoner, har vi kommet mye lenger allerede etter et halvt år, og etterslepet i innbetalingene reduseres gradvis. Det har vært et omfattende arbeid for å få flest mulig medlemmer til å opprette AvtaleGiro som betalingsmåte, slik at kontingentregningen automatisk blir betalt av banken. Per 31. august 2017 hadde over 80 prosent av de yrkesaktive medlemmene gått over til AvtaleGiro, noe som er veldig gode tall, ifølge Danske Bank. //

6 090 medlemmer i Norsk Lektorlag

Styrking av administrasjonen

FOR Å KUNNE betjene og følge opp medlemmer og tillitsvalgte på best mulig måte gjorde medlemsveksten det nødvendig å utvide staben på sekretariatet, hvilket igjen medførte flytting til nye og større lokaler 1. februar 2016. De nye lokalene gjør det også lettere å samle tillitsvalgte og avvikle interne kurs inntil en viss størrelse.

På grunn av nevnte utvidelse og samtidig pensjonsavgang ble det foretatt fire nyansettelser i 2016, parallelt med en omorganisering av de eksisterende stillingene. En sekretær og en rådgiver gikk av med pensjon, og i tillegg til reansettelser her ble det opprettet to nye stillinger. Det ble opprettet en egen stilling som kontoransvarlig, en stilling som bl.a. er ment å avlaste generalsekretæren i den daglige driften og økonomistyringen. Vi ansatte også en kommunikasjonssjef/politisk rådgiver for å arbeide tett sammen med den nye politiske lederen. En nyansatt rådgiver fikk spesielt ansvar for å følge opp Lektorstudentene og fylkeslagene. Omorganiseringen har ellers bidratt til økt utredningskapasitet, samt at kursporteføljen har blitt utvidet og styrket. Vi er oss hele tiden bevisst på at driften sentralt skal være mest mulig effektiv, og så langt har tilbakemeldingen fra medlemmer og tillitsvalgte vært positiv når det gjelder den oppfølgingen de får. Vi bestreber oss på å leve opp til slagordet «medlemsnær», og basert på resultatene fra spørreundersøkelsen om medlemstilfredshet høsten 2017, klarer vi dette på en god måte. //

Marianne Pedersen var ikke til stede da bildet ble tatt.

Organisasjonsutvalget

LANDSMØTET 2015 BA sentralstyret utrede Norsk Lektorlags organisasjonsmodell. Et forslag fra Rogaland Lektorlag om frikjøp av fylkesledere skulle inngå i denne utredningen. Det ble derfor opprettet en komite for å utrede ulike sider ved Norsk Lektorlags organisasjonsmodell. Komiteens medlemmer har vært:

- Fylkesleder *Heidi Kjørsvik*, Molde vgs.
- Hovedtillitsvalgt *Katrine Dalbu Alterhaug*, Markaplassen skole, Trondheim
- Styremedlem Rogaland Lektorlag *Leif Johannes Omland*, St. Olav vgs., Stavanger
- Lokal tillitsvalgt *Alexandra Aga Schioldborg*, Elverum vgs.
- Ordinært medlem *Heming Valebjørg*, Oslo-Filharmoniens orkester

Komiteen konkluderte med at regionslag på sikt kan være et godt alternativ til fylkeslag. Komiteen foreslo at Lektorstudentene får en egen struktur med tilhørende delegatrett. De ønsket dessuten å låse størrelsen på landsmøtet til et gitt antall delegater.

Komiteen var entydig i sin konklusjon om at Norsk Lektorlag må bli mer økonomisk robust før eventuelt frikjøpsordningen utvides. De ville prioritere oppbygging av konfliktfond og juridisk fond foran økt frikjøp, og prioriterte ytterligere frikjøp av politisk ledelse foran frikjøp av fylkesledere.

Sentralstyret har gitt sin tilslutning til komiteens rapport. Organisasjonsutviklingsprosessen og diskusjonene både i komiteen og sentralstyret avdekket et behov for en gjennomgang av alle tillitsvalgtrollene for å definere disse tydeligere. Komiteen hadde en grundig gjennomgang av fylkeslederrollen og hvordan den kan videreutvikles og støttes opp om. Det samme må gjøres når det gjelder sentralstyret, og da særlig nestledernes roller, hvor forventningene til vervene bør justeres slik at det er mulig å inneha vervet uten frikjøp, så lenge det ikke er avsatt ressurser til frikjøp.

Sentralstyret foreslår overfor landsmøtet at man skal utrede regionslag som alternativ til fylkeslag. Samtidig bør det gjøres en vurdering av delegatordningen, og det skal ses på roller og funksjoner for politisk leder og nestledere. Norsk Lektorlag må samtidig fortsette en prinsipiell diskusjon om hvorvidt øket frikjøp i verv er ønskelig for organisasjonen på sikt. //

Medlems- og spørreundersøkelser

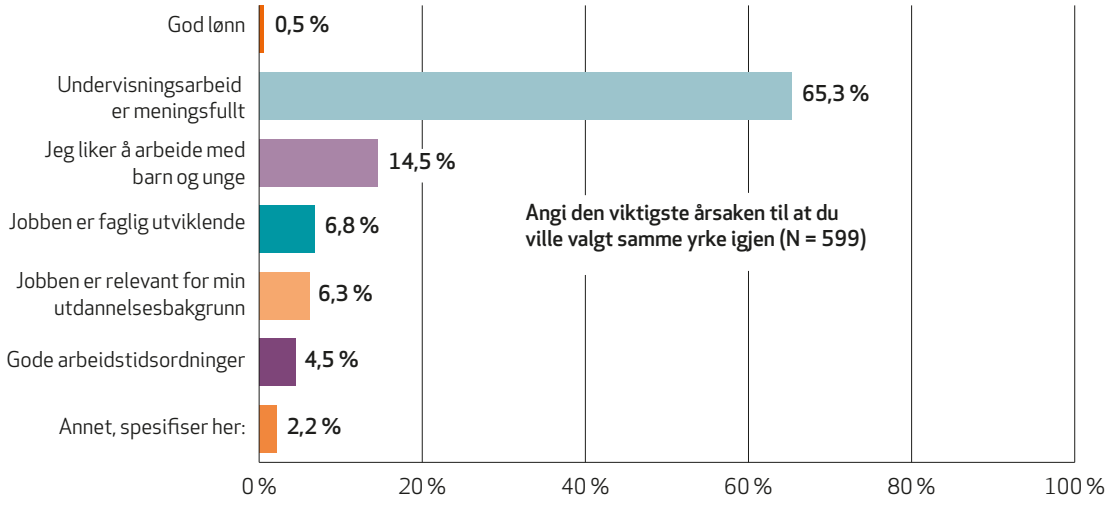
Spørreundersøkelse om ulike utdanningspolitiske temaer november 2016
Undersøkelsen ble gjennomført elektronisk blant medlemmer i undervisningsstilling i grunnopplæringen i november 2016. 986 medlemmer besvarte undersøkelsen (responsrate på 28 %), hvorav 84 % arbeider i videregående skole. Temaer var flerkulturell skole, fraværsgrensa, læremidler, kompetansekrav, læreplanutvikling, undervisningsvurdering og tilfredshet med yrket.

Spørreundersøkelse om arbeidstidsavtalen i skolen – februar 2016 og mars 2017
Det ble gjennomført en undersøkelse om tillitsvalgtes erfaringer med SFS 2213 i februar 2016. I tillegg ble det gjennomført en spørreundersøkelse blant medlemmer i undervisningsstilling i mars 2017 om synet på arbeidstidsavtalen i skolen. Undersøkelsen fikk en responsrate på 48 %, totalt 1531 respondenter, hvorav 1327 er ansatt i tariffområdet KS og 201 ansatt i Oslo kommune.

Befolkningsanalyse om lektors status 2015 og 2017
I november 2015 gjorde Respons Analyse AS en undersøkelse av yrkers status, der det i tillegg til de faste 16 yrkene ble spurt om lektor. Et representativt utvalg på over 1 000 respondenter svarte på om de anså at ulike yrker har høy status, lav status eller verken høy eller lav status. I 2015 svarte 40 prosent at de mener lektor har høy status. Samme undersøkelse ble gjennomført i juni 2017. Da svarte 45 prosent av de spurte at lektor er et yrke med høy status. De tilsvarende tallene for lærer var 17 og 22 prosent.

Spørreundersøkelse om medlemstilfredshet oktober 2017
Undersøkelsen ble gjennomført elektronisk blant medlemmene i oktober 2017. 1 887 medlemmer besvarte undersøkelsen (responsrate på 32 %). Lektoridentitet (65 %) og at Lektorlaget passer best til yrkesvalget (62 %) blir hyppigst oppgitt som viktigste årsak til medlemskap. Av medlemsfordelene er det flest som bruker forsikringstjenesten (51 %), almanakk (36 %) og banktilbud (30 %).

41 % oppgir at de er tilfreds med NLs synlighet i media. 41 % er nøytrale. 65 % er tilfreds med NLs evne til å informere om våre tariffpolitiske synspunkter, 60 % er tilfreds med NLs evne til å informere om våre utdanningspolitiske synspunkter. 68 % mener publikasjonene fra NL er lett forståelige, men så mange som 63 % kjenner ikke Lektorlagets Facebookside. 26 % av dem som kjenner siden, leser innlegg sjeldnere enn et par ganger i måneden, mens 23 % leser innlegg et par ganger i måneden. //

I en spørreundersøkelse gjennomført blant lektorlagsmedlemmer i undervisningsstillinger i november 2017, oppgir 53 % at de ville valgt å bli lektor igjen, hvis de skulle velge yrke i dag. Dette er en økning fra 44 % i 2016. De som ville valgt samme yrke på nytt, ble også bedt om å oppgi den viktigste årsaken til at de ville valgt samme yrke om igjen:

Lektorstipendet

LEKTORSTIPENDET ER EN medlemsfordel der det årlig settes av 100 000 kroner til fordeling. Dette er et stipend for våre ordinære, betalende medlemmer. Hver søker kan få opptil 10 000 kroner for tiltak som bidrar til utvikling innenfor egne fag eller arbeidsområder. Tiltakene det søkes om må være relevante for søkerens arbeidssituasjon. I 2016 og 2017 har henholdsvis 15 og 14 medlemmer fått tildelt støtte fra Lektorstipendet. //

Nettsted

NORSK LEKTORLAGS NETTSTED er et nav for innhold som spres i sosiale medier, og en viktig informasjonskilde både for medlemmer, journalister og andre. Også i denne perioden er utdanningspolitikken prioritert høyt i valg av tema for nyhetssaker. Nettstedets informasjon om kontingent, medlemsfordeler lønns- og arbeidsforhold og kontaktinformasjon kan samtidig yte service til eksisterende og potensielle medlemmer hele døgnet, uavhengig av sekretariatets åpningstid.

Nettstatistikken viser at 114 043 besøkende foretok 179 914 besøk («økter») på nettstedet i 2016, med totalt 304 411 unike sidevisninger. Besøkstopp var 1. november 2016, i forbindelse med seieren i arbeidsretten mot KS og Østfold fylkeskommune vedrørende overtidsbetaling. Fra 01.01. til 01.10 2017 foretok 105 805 besøkende 166 983 besøk («økter») på nettstedet. Også i denne perioden var artikkelen som forteller hva du skal tjene som lektor mest populær, med 52 295 unike sidevisninger.

Den teknologiske utviklingen fører til at nettsider i snitt bør fornyes omtrent hvert femte år. Norsk Lektorlags nettsider ble sist fornyet i 2009, og det planlegges for neste periode å fornye sidene teknologisk og utseendemessig. Blant annet må nye krav til personvern, universell utforming og responsiv design (at nettsider vises godt både på PC, nettbrett og mobile enheter) ivaretas. //

Sosiale medier

NORSK LEKTORLAG BRUKER sosiale medier til å spre egne saker, og til å informere om relevant stoff for våre medlemmer og andre som er interessert i skole- og undervisningsfeltet.

Facebook er effektivt verktøy for å nå mange med vårt politiske budskap, og skaper samtidig dialog med medlemmer og andre. 3,4 millioner nordmenn har Facebookprofil, og 7 av 10 nordmenn over 18 år bruker tjenesten daglig.* Det har vært jobbet målrettet med å øke engasjementet på Norsk Lektorlags Facebookside. Antall følgere på Facebooksiden har fra juni 2016 til oktober 2017 økt med 78 %, fra 1 538 til 2 746. Høy organisk rekkevidde regnes som en indikator på at det publiseres kvalitativt godt materiale. Analyser for hhv. 2016 og første halvår 2017 viser at andelen følgere som ser innleggene, har økt fra 41 til 51 %, mens gjennomsnittet for fagforeninger ligger på 38 %.

* Ipsos' tracker om sosiale medier Q1'17

	2016	1. halvår 2017
Organisk rekkevidde (Andel følgere som ser innleggene)	40,7 %	51 %
Viral rekkevidde (Hvor godt postene spres gjennom likes, kommentarer og delinger)	75 %	89 %
Gjennomsnittlig antall personer som nås	2 539	3 006

Mest populært på Facebook

VIDEOOVERFØRING AV LEKTORKONFERANSEN 2016 og Lektorlagets adventskalender med tips om rettigheter og muligheter var blant postene som nådde flest av våre følgere i 2016. Frem til oktober 2017 nådde nyheten om at Norsk Lektorlag trekker seg fra rapporten om arbeidstid i skolen vel 25 000 personer, en videooppfordring om å organisere seg nådde snaue 19 000, og Rita Helgesens kronikk om de mangelfulle eksamensordningene i videregående skole nådde rundt 15 000 personer. Det var allikevel Hedmark Lektorlags humoristiske planleggingsdagbingo som var aller mest populær, innlegget ble delt 130 ganger og nådde nærmere 45 000 brukere. I 2016 var det innlegget om arbeidsbyrden for norsklærere som nådde ut til flest, med snaue 20 000 personer. //

Kommunikasjonsarbeidet

KOMMUNIKASJONSARBEIDET SKAL SYNLIGGJØRE Norsk Lektorlags politikk utad, og skape god intern kommunikasjon. I tråd med gjeldende kommunikasjonsstrategi og -plan er det i utadrettet kommunikasjon arbeidet for synlighet og gjennomslag i mediene. Norsk Lektorlags leder har jevnlig synliggjort Norsk Lektorlags politikk gjennom kronikker og innlegg, intervjuer og debatter i regionale og riksdekkende aviser og etermedier. I det interne kommunikasjonsarbeidet er det i tillegg til verktøy for nyhetsbrev også tatt i bruk SMS-verktøy og Facebook-grupper. Medlemsdialog for å sikre oppdaterte medlemsdata har blitt prioritert i siste del av perioden, fordi omleggingen fra lønnstrekk til avtalegiro har økt behovet for raskere oppdatering av medlemsregisteret. //

Lektoruglen

TIL 20-ÅRSJUBILEET har Norsk Lektorlag fornyet Lektoruglen, og det har vært sentralt å beholde et logomotiv med høy gjenkjennelsesverdi. Den nye lektoruglen er skapt av Johan Reisang, mens byrået KORD har utviklet Lektorlagets nye grafiske profil.
Norsk Lektorlag har siden gjenetableringen i 1997 hatt uglen som sitt symbol. Ugler forbindes tradisjonelt med visdom og kunnskap; de har blitt symbol for læring, og er en del av mange universiteters våpenskjold.

Lektorstudentene har fått sin egen variant av Lektoruglen, en litt mindre ugle hvilende på en bokstabel.

Det er også utviklet nytt profileringsmateriell og nye brosjyrer med den justerte logoen. //

norsk lektorlag

Norsk Lektorlag

Lektor-studentene
Norsk Lektorlags studentorganisasjon

Lektorbladet

LEKTORBLADET BLIR ANSETT som en viktig medlemsfordel, og bladet skal ta for seg temaer medlemmene er opptatt av i arbeidshverdagen, samt gi faglig påfyll og informasjon om relevant forskning og viktige utredninger samt belyse aktuelle politiske debatter. Arbeidet med Lektorbladet ledes av redaktøren, som har et redaksjonsråd med seg i planleggingen og utarbeidelsen av hvert nummer. Bladet trykkes (per oktober 2017) i et opplag på 6 400, hvorav 6 100 går ut til medlemmer og abonnenter. Fra og med nummer 3 i 2016 er Lektorbladet tilgjengelig i digiblad. Dette er en midlertidig løsning inntil det blir laget en løsning hvor bladet kan leses på mobil og nettbrett. Særlig blant de yngre medlemmene er det etterspurt en bedre digital utgave. Fra og med siste utgave i 2015 gikk vi over fra distribusjon av Lektorbladet via Bring til å bruke distributøren HeltHjem AS. De leverer med bud i nesten hele Norge. Årsaken til at man gikk over fra å sende i posten til budombæring, var at de leverer raskere og billigere enn Bring. //

Kursvirksomhet

EN VIKTIG OPPGAVE for Norsk Lektorlag er å gjennomføre kurs for våre tillitsvalgte. Dette er et viktig tilbud til dem, slik at de kan utføre vervet sitt på best mulig måte. Våre hovedmål for kursene er å gi de tillitsvalgte en god oversikt over lov- og avtaleverk og hvordan vi bruker det i praksis. Vi vil også gi de tillitsvalgte et møtepunkt som de kan bruke for å utveksle erfaringer og bygge nettverk, samt å formidle vår politikk og oppfordre til verving.

I vår portefølje har vi følgende kurs for tillitsvalgte:

- Grunnkurs for tillitsvalgte i Norsk Lektorlag
- Avtaleverket i KS-området
- Avtaleverket i Oslo kommune
- Ytringsfrihet og påvirkning
- Ansettelser og omorganisering
- Problemer i arbeidslivet
- Norsk Lektorlags politikk
- Kurs i forhandlingsteknikk
- Kurs i konflikthåndtering
- Dagsamling som forberedelse til arbeidstidsforhandlinger

Vi tilbyr grunnkurset og samlingen om arbeidstid årlig, mens vi forsøker å tilby de andre kursene rullerende, slik at hvert kurs tilbys omtrent annethvert år. På grunnkurset har vi vanligvis 40–50 deltakere, på de øvrige kursene ligger deltakelsen på 30–40. Vi konstaterer ellers at deltakelsen på kursene er økende, i takt med medlemsveksten. På kursene i forhandlingsteknikk og konflikthåndtering, der vi har en ekstern kursholder, er det cirka 20 deltakere. Kurset om avtaleverket i Oslo kommune ble tilbudt i 2017 for første gang siden 2013, men måtte avlyses grunnet liten interesse. Dette kurset skal settes opp igjen i 2018. Det sendes ut evalueringsskjema etter hvert kurs, og tilbakemeldingene er gjennomgående svært gode.

Tidligere hadde vi grunnkurs og påbygningskurs 1, 2 og 3. Dette er endret, og kursene har nå navn som beskriver innholdet i kurset. Noen av kursene er nye, mens andre har fått delvis nytt innhold. I denne landsmøteperioden er kurset «Norsk Lektorlags politikk» nytt. I tillegg har vi fått en lang bolk om påvirkning i tillegg til ytringsfrihet. Det betyr at kursene våre ikke bare dreier seg om lover og avtaler, men også om hvordan man kan utføre de mer politiske sidene av tillitsvervet. //

Fagpolitisk utvalg

FAGPOLITISK UTVALG ER rådgivende for sentralstyret og bistår med å følge opp og utvikle Norsk Lektorlags utdannings-, forsknings- og kulturpolitikk. Fagpolitisk utvalg er underlagt sentralstyret og ledes av et av sentralstyremedlemmene. Flere saker ble oversendt til fagpolitisk utvalg fra Landsmøtet, blant annet har de sett på forslag om å utvide påbygg studieforberedende fra ettårig til toårig, kompetansekrav for undervisning i skolen og rettigheter for fremmedspråklige elever. Det som har preget toårsperioden mest, er arbeidet knyttet til fagfornyelsen, der den generelle delen av læreplanen samt læreplanene for de gjennomgående fagene skal fornyes. Fagutvalget var med på to dagsamlinger sammen med de fagutvalgene som er berørt av fagfornyelsen.

Fagpolitisk utvalg 2015–2017:

- Olav Myklebust (leder)
- Sissel Schøyen
- Ingrid Brekke
- Marit Eivindson

//

Tariffpolitisk utvalg

TARIFFPOLITISK UTVALG ER rådgivende for sentralstyret og bistår med å følge opp og utvikle tariffpolitikken i samarbeid med Norsk Lektorlags representanter i Akademikernes ulike forhandlingsutvalg. Utvalget skal bidra i evaluering av tariffoppgjørene og i utvikling av tariffpolitikken.

Tariffpolitisk utvalg 2015–2017:

- Knut A.G. Hauge (leder)
- Morten Trudeng
- David Løvbræk (fra mars 2017)
- Arvid Andersen (til februar 2017)
- Knut Arild Knutsen
- Morten Kristensen

//

Fagutvalgene

NORSK LEKTORLAG ER opptatt av å styrke den faglige kvaliteten i skolen og i utdanningsinstitusjonene, og fagutvalgene, som sitter på spisskompetanse innenfor sine felt, er viktige bidragsytere i dette arbeidet.

Norsk Lektorlag har 16 fagutvalg. Fagutvalgene har årlige samlinger der vekselvis lederne og alle utvalgsmedlemmene deltar sammen med Fagpolitisk utvalg.

I 2016 ble fagutvalgene samlet for å diskutere læreplanutviklingen i Norge og fornyelsen av generell del av læreplanen. På samlingen ble det også orientert om Jøsendal-utvalgets rapport om elever med stort læringspotensiale og digitale læremidler.

I 2017 ble det avholdt to dagsamlinger med tretten av fagutvalgene i Lektorlaget. Alle fagutvalgene som blir berørt av fagfornyelsen og arbeidet med nye læreplaner deltok på samlingene. I tillegg deltok fagutvalg for IKT for å arbeide med digitale ferdigheter som grunnleggende ferdighet, og den nye digitalstrategien for grunnopplæringen.

I tillegg involveres fagutvalgene i forbindelse med høringsuttalelser. I denne perioden har det ikke vært så mange høringer som har berørt fagutvalgene direkte ut over læreplanen for programfaget historie og filosofi. I neste landsmøteperiode blir det trolig høyere aktivitet når fornyelsen av de ulike læreplanene skal på høring. //

Fylkeslagene

SÅ GODT SOM alle fylker har positiv medlemsutvikling, med størst vekst i fylkene med stor studentvekst etter målbevisst rekrutteringsarbeid av lektorstudenter. Flere fylkeslag har arrangert egne kurs ut over Norsk Lektorlags sentrale kurs. Noen har også arrangert egne debattmøter og vervearrangementer. Norsk Lektorlag sentralt bestreber seg på å være representert på alle årsmøter der fylkeslagene ønsker det.

Fra landsmøtet 2015 til landsmøtet 2017 har Norsk Lektorlag fått elleve nye fylkesledere. Fylkeslederne er en sentral del av Norsk Lektorlag som organisasjon, og de har blitt fulgt spesielt opp med egne samlinger hvert år. Fylkesleders rolle er tatt opp og belyst på samlinger i 2016 og 2017. I 2017 deltok også leder av Lektorstudentene ved UiO og orienterte fylkeslederne om lektorutdanningen. Av eksterne foredragsholdere har fylkeslederne fått høre Ella M. Idsøe, professor ved UiS, orientere om evnerike barn, og Ole Kristian Bergem, professor ved ILS, har snakket om TIMSS, Hvordan lykkes med realfag. I tillegg fikk fylkeslederne en orientering om de finske lærerutdanningene og finsk læreplanutvikling på et seminar i Helsinki.

Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag vedtok 27. april 2017 å slå seg sammen til ett fylkeslag: Trøndelag. Dette kom som en naturlig følge av at de to fylkene blir slått sammen i 2018. //

Fylke	Medlemmer per oktober 2015	Medlemmer per 1. oktober 2017
Akershus	734	809
Aust-Agder	59	53
Buskerud	146	155
Finnmark	34	42
Hedmark	143	156
Hordaland	499	670
Møre og Romsdal	192	233
Nord-Trøndelag	125	165
Nordland	136	138
Oppland	172	195
Oslo	1 058	1 294
Rogaland	496	599
Sogn og Fjordane	53	56
Sør-Trøndelag	534	641
Telemark	63	71
Troms	194	205
Vest-Agder	147	196
Vestfold	199	207
Østfold	187	205
Totalt	**5 171**	**6 090**

Vedlegg

Sentralstyret 2015–2017

Vemund Venn var ikke til stede da bildet ble tatt.

Leder Rita Helgesen, 1. nestleder Knut Hauge, 2. nestleder Olav Myklebust og styremedlemmer Tone Mauritzsen, Live Landfald Nielsen, Kristin Beate Auestad, Vemund Venn og Odd Løvseth. Varamedlemmer er Øystein Hageberg, Knut Arild Knutsen og Håkon Andersen.

Arbeidsutvalget
Rita Helgesen (leder), Knut Hauge og Olav Myklebust

Fagpolitisk Utvalg
Olav Myklebust (leder), Sissel Schøyen, Ingrid Brekke og Marit Eivindson.

Tariffpolitisk Utvalg
Knut Hauge (leder), Knut Arild Knutsen, Morten Trudeng, David Løvbræk og Morten Kristensen.
//

Fylkesledere 2015–2017

Akershus	Siv Paus Brovold Gisle Vincent Eye (fra våren 2016) Ingrid Brekke (fra våren 2017)
Aust-Agder	Mangler per d.d.
Buskerud	Elisabeth Lea Helle Christin Nyhuus (fra våren 2016)
Finnmark	Tone Mauritzsen
Hedmark	Jorunn Tangen
Hordaland	Erik Andreas Holth Kine Madtzog (fra våren 2016)
Møre og Romsdal	Olav S. Myklebust Heidi Kjørsvik (fra våren 2016) Pål Aarsæther (fra våren 2017)
Nord-Trøndelag	Roar Johnsen
Nordland	Åse Jektvik
Oppland	Ellen Johanne Narum Fodnestøl Ane Kristine Rogstad (fra våren 2017)
Oslo	Arvid Evjen Andersen Øystein Hageberg (fra våren 2016)
Rogaland	Kristin Beate Auestad
Sogn og Fjordane	Aud Sissel Hestenes
Sør-Trøndelag	Vemund Venn Katrine Alterhaug
Telemark	Bjørn Jon Fjeld Live Landfald Nielsen (fra våren 2017)
Troms	Gudleiv Solbø Ivar Lohne (fra våren 2016)
Vest-Agder	Olav Eivindson Glenn Leraand (fra våren 2017)
Vestfold	Henning Wold Jan Fredrik Vogt (fra våren 2017)
Østfold	Gro Joanna Morthaugen

//

Fagutvalgene (per 30.08.2017)

Fagutvalg for norsk
Astrid Weel Sannrud (leder), Geir Olav Kinn, Linn Fuglestveit, Jonas Øksnes, Sigrid Salen og Arne Jørgen Løvland

Fagutvalg for engelsk
Harald Setsaas (leder), Tone Stuler Myhre, Lillian Balsvik, Maria Rønning, Monica Liberg, Marianne Eik og Anna-Martha van Grieken

Fagutvalg for matematikk
Sigurd Vagstad (leder), Hans Foosnæs, Abdul Moeed Mohammad, Iren Halvorsrød og Ingeborg Sletta

Fagutvalg for IKT
Helge Kristoffersen og Urban Skoog

Fagutvalg for fysikk
Peter Kjepso (leder), Bård Olav Johannessen og Atle Rasmussen

Fagutvalg for fremmedspråk
Gudleiv Solbø (leder), Gabriele Petzsch-Heffter, Katrine Alterhaug og Ingvild E. Tornås

Fagutvalg for kjemi
Inger-Mari Kirknes og Martin Enger

Fagutvalg for kroppsøving
Ellen Dahl og Cathrine D. Furuly

Fagutvalg for historie/samfunnsfag
Arvid E. Andersen (leder), Ellen Arnesen, Knut Kasbo, Knut Kirknes, Alexandra Aga Schioldborg og Bent Johan Mosfjell

Fagutvalg for religion og etikk
Anita Sævik (leder), Magne Maurset, Erik Vågnes, Erik Andreas Holt, Terje Stokke Nørvig og Kjetil Tysse-Hostad

Fagutvalg for musikk og estetiske fag
Egil Åslid (leder), Ingrid Brekke, Ingunn Ekern og Marte Annesdatter Aasheim

Fagutvalg for pedagogikk og pedagogisk/psykologisk rådgivning
Torbjørn Torsøy og Tiina Gether-Rønning

Fagutvalg for kunst, arkitektur og design
Else Margrethe Lefdahl (leder), Kristin Enger, Isabella Sveinsen, Bård Holten, Bjørg Anita Murud og Line Kristiansen

Fagutvalg for rettslære
Ruth Sevaldson (leder) og Ida Waldjac

Fagutvalg for skoleledere
Inge Johnsen, Geir-Åge Svenning og Sissel Aronsen

Fagutvalg for biologi
Kristin Glørstad Tsigaridas (leder) og Ellen Margrethe Tytlandsvik
//

Representasjon

- Politisk leder Rita Helgesen representerer Norsk Lektorlag i GNIST-samarbeidet.
- Tidligere leder Gro Elisabeth Paulsen var medlem av Utdanningsdirektoratets referansegruppe for kartlegging av undervisningstimetall i fag i videregående skole og referansegruppen for ekspertgruppen om lærerrollen.
- Gro Elisabeth Paulsen (2015–2016) og leder i tariffpolitisk utvalg Knut Hauge (2016–2017) er medlem av partssammensatt utvalg ifølge protokoll med KS 01.09.14.
- Rådgiver Dagne S. Nordli representerer Norsk Lektorlag i Utdanningsdirektoratets samarbeidsgruppe for etter- og videreutdanning for lærere (Kompetanse for kvalitet).
- Politisk leder Rita Helgesen og rådgiver Dagne S. Nordli i Norsk Lektorlag er Norsk Lektorlags representanter i Partnerskap mot mobbing.
- Politisk leder Rita Helgesen er varamedlem til styret i Akademikerne.
- Politisk leder Rita Helgesen er medlem av referansegruppen for Fagfornyelsen.
- Rådgiver Tonje Leborg er Norsk Lektorlags forhandlingsansvarlig i Akademikerne K og Akademikerne Oslo kommune.
- Rådgiver Tonje Leborg sitter i konfliktberedskapsutvalget for Akademikerne Oslo kommune
- Jurist Marianne Lindmark Pedersen er Norsk Lektorlags forhandlingsansvarlig i stat.
- Kommunikasjonssjef Bjørgulv Borgundvaag representerer Norsk Lektorlag i Akademikernes informasjonsnettverk.
- Generalsekretær Otto Kristiansen er leder i Akademikernes Bank- og forsikringsutvalg.
- Leder av juridisk kontor Nina Sandborg representerer Norsk Lektorlag i hovedsammenslutningen SAN, hvor tariffinteressene til orkestermedlemmene i Oslo-Filharmonien og sangsolistene i DNO & B ivaretas.
- Rådgiver Tonje Leborg har vært Norsk Lektorlags representant i en arbeidsgruppe oppnevnt av Kunnskapsdepartementet som har utredet modeller for organisering av skoleåret i videregående opplæring.
- Rådgiver Dagne Sigrid Nordli er medlem i Partnerskap mot mobbing.
- Rådgiver Tonje Leborg sitter i Akademikernes referansegruppe for Kompetansebehovsutvalget.
- Spesialrådgiver Wenche Bakkebråten Rasen sitter i Arbeidsgruppe for læreplanfornyelsen – for direktoratet – fra 2017.

- Spesialrådgiver Wenche Bakkebråten Rasen satt i arbeidsgruppe med Kunnskapsdepartementet om Initial Teacher Preparation våren 2016.
- Wenche Bakkebråten Rasen er representant i Utdanningsdirektoratets referansegruppe for internasjonale studier.
- Rådgiver Dagne Sigrid Nordli er Norsk Lektorlags representant i Kompetanse for kvalitet.
- Rådgiver Dagne Sigrid Nordli er IA-kontakt (Inkluderende arbeidsliv) i Akademikerne.

Høringsuttalelser 2016–2017

- Høringsuttalelse om forslag om å innføre forbud mot bruk av plagg som helt eller delvis dekker ansiktet i barnehager og utdanningsinstitusjoner til Kunnskapsdepartementet (20.09.17)
- Høringsuttalelse om nasjonale retningslinjer for lektorutdanning for trinn 8–13 til Nasjonalt råd for lærerutdanningen (15.09.17)
- Høringsuttalelse om forslag om forskriftsfestet elevmedvirkning i skolebasert vurdering (10.07.17) til Utdanningsdirektoratet
- Høringsuttalelse om ny generell del av læreplanen «overordnet del – verdier og prinsipper» (12.06.17) til Kunnskapsdepartementet
- Høringsuttalelse om endring i forskrift om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning (01.06.17)
- Høringsuttalelse til forslag om overgang fra Vg1 studiespesialisering til yrkesfaglige programområder på Vg2 (23.05.17)
- Høringsuttalelse om utvidet rett til videregående opplæring for ungdom og rett til videregående opplæring for voksne som har fullført videregående opplæring i utlandet (Endringer i opplæringsloven) (til Kunnskapsdepartementet) (16.01.17)
- Høringsuttalelse til nasjonale retningslinjer for praktisk-pedagogisk utdanning, allmennfag, til Nasjonalt råd for lærerutdanning (14.01.17)
- Høringsuttalelse til NOU 2016:14 «Mer å hente – Bedre læring for elever med stort læringspotensial» (Til Kunnskapsdepartementet) (09.12.16)
- Høringsuttalelse til NOU 2016:7 Norge i omstilling – karriereveiledning for individ og samfunn til Kunnskapsdepartementet (07.11.16)
- Høringsuttalelse om endringer i arbeidsmiljølovens regler om varsling til Arbeids- og sosialdepartementet (30.09.16)
- Høringsuttalelse om forskriftsfesting av friere skolevalg i videregående opplæring til Utdanningsdirektoratet (15.09.16)
- Høringsuttalelse om endringer i opplæringsloven. Oppstart av grunnskoleopplæring (nyankomne asylbarn) til Kunnskapsdepartementet (12.09.16)
- Høringsuttalelse om ny åndsverklov til Kulturdepartementet (31.08.16)
- Høringsuttalelse om skolemiljø – endringer i opplæringsloven (13.07.16)
- Høringsuttalelse om forslag til nasjonale retningslinjer for femårige grunnskolelærerutdanninger (15.05.2016)
- Høringsuttalelse om nye rammeplaner for femårige grunnskolelærerutdanninger (31.03.16)
- Høringsuttalelse om Kunnskapssektoren sett utenfra (18.03.16)
- Høringsuttalelse om forslag til læreplaner i studieforberedende utdanningsprogram for medier og kommunikasjon (16.02.16)
- Høringsuttalelse om forslag til revidert læreplan for programfaget historie og filosofi (5.2.16)

//

norsklektorlag.no

Norsk Lektorlag | MBE 326, Postboks 1 Youngstorget, 0028 Oslo | Besøksadresse: Torggt. 2
Telefon: 24 15 50 00 | E-post: post@norsklektorlag.no